

Forskning och utveckling (FoU)
vid Utbildningsförvaltningen Piteå kommun

Forsknings- bevakning

EN SAMMANSTÄLLNING AV AKTUELL
FORSKNING INOM SKOLAN

Bilden på ögat är genererad med hjälp av Adobes AI program Firefly. Instruktionerna för att ta fram bilden är: "Forskningsbevakning, ett öga som blickar in mot framtiden inom skolvärlden".

Piteå kommun

Innehåll

Avhandlingar	7
En del i helheten. En studie av kontextualiserad grammatikundervisning i gymnasieskolan	8
Agnes Strandberg (2023), Luleå tekniska universitet	8
Words in school: A study of vocabulary learning support in the Swedish EFL classroom	9
Denise Bergström (2024), Luleå tekniska universitet	9
The pupils' backstage pedagogy. Compulsory school pupils' informal social strategies when dealing with formal individual writing assignments for assessment	10
Charlotta Rönn (2023), Linnéuniversitetet	10
Det undervisande fritidshemmet i lärandets tidevarv: En diskursanalytisk studie med fokus på de naturvetenskapliga och tekniska undervisningspraktikerna	11
Memišević, Alma (2024), Linköpings universitet	11
Exploring mechanisms of peer effects in education: Frame factor analyses of classroom instruction	12
Pontus Bäckström (2024), Jönköpings universitet	12
Leadership in digitalisation: A practice-oriented approach for expanding access and application of digital technologies in K–12 education	13
Jussara Reis-Andersson (2024), Mittuniversitetet	13
Against the turning away: Understanding the relationships of bystander motivation and behaviors to school bullying	14
Nathaniel Oliver Iotti (2024), Lunds universitet	14
Practice beyond technology when programming and mathematics teaching converge	16
Ana Fuentes Martinez (2023), Högskolan Väst	16
Exceptions in the Swedish school system: Exploring the conditions facing secular and confessional nonprofit schools	17
Ebba Henrekson (2023), Marie Cederschiöld högskola	17
Berättelser om omsorg: omsorgsetikens kritiska potential	18
Mimmi Norgren Hansson (2024), Umeå universitet	18
Mellan osynlighet och avvikelse – nyanlända elever med kort skolbakgrund i grundskolans senare årskurser	19
Malin Brännström (2024), Göteborgs universitet	19
Uppdrag: Historia och demokrati. Perspektiv på studieresor till Förintelsens minnesplatser	20

Ola Flennegård (2023), Göteborgs universitet.....	20
Varierade bedömningspraktiker i samhällskunskap: Validitet och agens i lärares beslut om bedömningars syften, innehåll och metoder	21
Tobias Jansson (2024), Linköpings universitet	21
En bild säger mer än tusen ord: Barns perspektiv, positioner och påverkansmöjligheter i förskolans dokumentationspraktik.....	22
Catarina Wahlgren (2023), Uppsala universitet	22
Bounded Horizons: A study of upper secondary school choice for newly arrived students.	23
Brendan Munhall (2024), Stockholms universitet	23
What is Music Education? Discursive construction and legitimisation of theory and practice in a Swedish upper secondary school	25
Karin Bohman (2024), Umeå universitet.....	25
Preschool staff's working conditions and professional well-being in contexts with high proportions of early second language learners.....	26
Johannes Finnman Grönaas (2024), Mälardalens universitet.....	26
Elever erfar och representerar världen visuellt: en utforskande studie om hur mellanstadieelever skapar mening genom fotografi	28
Maria Söderling (2024), Malmö universitet.....	28
Speech production and literacy in students with intellectual disabilities and communication difficulties	30
Jenny Samuelsson (2024), Göteborgs universitet.....	30
Indetermination in creative dance: On creative dance teaching in physical education teacher education	31
Christopher Engdahl (2024), Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH.....	31
Teaching for Inclusive Mathematics Education: methodological, theoretical and empirical explorations	32
Malin Gardesten (2023), Linnéuniversitetet	32
Idrottslärare i blivande: meningsskapande, kontinuitet och förändring i övergångar mellan utbildning och yrkespraktik	33
Runa Westerlund (2023), Umeå universitet	33
Sensemaking in chemistry at upper secondary school	35
Ylva Hamnell-Pamment (2023), Lunds universitet.....	35
Förstå verkligheten som system. Att utveckla gymnasieelevers systemgeografiska kunnande genom geografiundervisning.....	36
Lotta Dessen Jankell (2023), Stockholms universitet	36
Skolprestationer: Faktorer som är relaterade till studieresultat i grundskolans senare år	38
Björn Boman (2023), Stockholms universitet	38

Something to Do Something to Be: A study of students' vocational identity formation in adult education.....	40
Tobias Lasse Karlsson (2023), Linköpings universitet.....	40
Leading learning through digitalization in Swedish schools: beyond school leaders?	41
Josef Siljebo (2023), Umeå universitet.....	41
Rörelser i gränslandet: om komplexa hedersnormer och samhälleliga markeringar	42
Hanna Cinthio (2023), Malmö universitet.....	42
Att främja läsutveckling i svenska som andraspråk. Undervisning och tidiga insatser.....	44
Helén Egerhag (2023), Linnéuniversitetet	44
Interkulturalitet och historia: Historieundervisningens teori och praktik i en mångkulturell värld	45
Maria Johansson (2023), Karlstads universitet	45
The Role of Literary Texts in Swedish Upper Secondary EFL Education: The Teacher Perspective	46
Chatarina Wolcott (2023), Göteborgs universitet.....	46
Experiences of Speaking with Conversational AI in Language Education	48
Elin Ericksson (2023), Jönköpings universitet	48
Diskurser och dilemman i gymnasieskolans samhällskunskapsundervisning.....	49
Eveline Möllenborg (2023), Linnéuniversitetet.....	49
Villkor för lärande – Utbildning på språkintruktionsprogrammet ur lärar- och elevperspektiv.....	50
Erika Bomström Aho (2023), Åbo akademi	50
Lärares lärande i gränslandet mellan skolans och vetenskapens praktiker – Aktionsforskning som socialt lärande.....	51
Peter Johannesson (2024), Göteborgs universitet.....	51
Bedömning i fokus för skolans pedagogiska uppdrag.....	52
Camilla Svens-Liavåg (2024), Åbo akademi	52
Creating a school culture promoting co-teaching. Experiences of school leaders, teachers and students.....	53
Maria Rönn-Liljenfeldt (2024), Åbo akademi	53
Beyond the plate: Food and health, aesthetics and meaning-making in Home and consumer studies	54
Gita Berg (2024), Uppsala universitet	54
Maintaining teaching: exploring te(a)ch-abilities with actor-network theory	55
Sara Mörtsell (2024), Umeå universitet.....	55
“Should i stay, or should i go”: teachers' motivation to stay at their workplace.....	56
Jeffrey Casely-Hayford (2024), Karolinska institutet	56

Mål, matematik och mening: om identitet i mötet med gymnasieskolans yrkesprogram.....	57
Karoline Holmgren (2024), Umeå universitet	57
Trygga och otrygga platser – en etnografisk studie om våld och utsatthet bland barn i fritidshem.....	58
Anna-Lena Borg (2024), Göteborgs universitet	58
Inkludering i skolan?: Mellan motstridig utbildningspolicy och en mångprofessionell undervisningspraktik.....	59
David Paulsrud (2024), Uppsala universitet	59
Young students' mathematical argumentation in social interaction: Video-based observations of student-student interaction during everyday work in the mathematics classroom.....	60
Hanna Fredriksdotter (2024), Uppsala universitet.....	60
Bildning i idrott och hälsa – gymnasielevs uppfattningar om kunskap, lärande och bedömning.....	61
Nina Westrin (2024), Linnéuniversitetet.....	61
Vocabulary development in the early school years. Association with demographic factors, formal schooling and summer vacation, and the effects of a teacher Continuing Professional Development program	62
Ida Rosqvist (2024), Lunds universitet	62
Peer Sexual Harassment in the Transition from Childhood to Adolescence.....	64
Andrea Valik (2024), Göteborgs universitet.....	64
Vägar mot ett svenskt ordförråd: Nyanlända ungdomars ordförrådsutveckling på språkintruktionsprogrammet	66
Anna Ingves (2024), Uppsala universitet	66
A school subject under pressure: understanding the changing means and ends of Swedish physical education and health.....	67
Louise Lindkvist (2024), Umeå universitet.....	67
Between symbols and words: structural connections in mathematics texts and their effect on reading.....	68
Ulrika Wikström (2024), Umeå universitet	68
Fröken är lik sin fröken. Om vad som påverkar lärares didaktiska vägval och formar NO- undervisningen på mellanstadiet.....	70
Lina Varg (2024), Umeå universitet.....	70
Having an attitude toward technology: Rethinking PATT studies from a theoretical perspective to study students' attitudes toward technology.....	71
Johan Svenningsson (2024), Linköpings universitet.....	71
Reading the world through virtual exchange: critical interculturality and glocal awareness in English teacher education	72

Malin Reljanovic Glimäng (2024), Malmö universitet.....	72
In whose eyes am I technical?: Exploring the ‘problem’ of the (non)technical girl.....	73
Ulrika Sultan (2024), Linköpings universitet.....	73
Individualising processes in adult education: The case of Swedish for immigrants (SFI)	74
Dimitrios Papadopoulos (2024), Göteborgs universitet.....	74
Resultatansvar för likvärdighet. En läroplansteoretisk studie av systematiskt kvalitetsarbete och rektorers sensemaking	75
Erik Åkesson (2024), Linnéuniversitetet.....	75
Digitala resursers påverkan på delaktighet i lärmiljöer: En studie av högstadielärares delaktighet	76
Johanna Öberg (2024), Stockholms universitet	76
Artiklar.....	77
”Du hör att nu liksom spinner han som en katt” – transformation av ett yrkeskunnande till ett undervisningsinnehåll	78
Jan Axelsson, Nina Kilbrink, Stig-Börje Asplund	78
Design för kontextualiserad grammatik-undervisning.....	79
Agnes Strandberg & Stefan Lundström.....	79
Förberedelse för gymnasiearbetet – skrivande och skrivstöd i olika gymnasieprogram	80
Jenny Magnusson, Annie Olsson & Ewa Mölleryd	80
Socialt rättvis och inkluderande undervisning i idrott och hälsa.....	81
Lena Larsson, Susanne Linnér, Katarina Schenker & Göran Gerdin	81
Att se med egna ögon – kritisk litteracitet på svenska för invandrare, sfi.....	82
Tímea Bergsten Provaznik & Åsa Wedin	82
Att närma sig Mellanöstern genom fiktionsläsning – gymnasieelever läser Yasmina Khadras Sirenerna i Bagdad	83
Karl Ågerup.....	83
Textuniversumkompetens hos yngre elever	84
Björn Kindenberg, Anna-Maija Norberg, Anna Rosenberg & Janina Skeppström	84
Idrott och hälsa – ett rum för bildning	85
Nina Modell.....	85
Utforskande samtal mellan lärare och forskare om uppkopplade klassrum	86
Marie Nilsberth, Christina Olin-Scheller, Eva Tarander & Annelie K Johansson.....	86
Om att utveckla geografiskt tänkande i skolansgeografiundervisning.....	87
Gabriel Bladh & Sofie Nilsson	87

A close-up of a human eye, with the iris and pupil clearly visible. The image is overlaid with a digital network graph consisting of white nodes and connecting lines. The background is a gradient of purple and blue, with several large, out-of-focus bokeh lights in shades of purple, blue, and white. The overall aesthetic is futuristic and technological.

Avhandlingar

En del i helheten. En studie av kontextualiserad grammatikundervisning i gymnasieskolan

Agnes Strandberg (2023), Luleå tekniska universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Det övergripande syftet med avhandlingen är att bidra med kunskap om grammatikundervisning i svenskämnet genom en design där forskare och lärare tillsammans skapar, iscensätter och utvärderar kontextualiserad grammatikundervisning i gymnasieskolans svenskundervisning, samt att belysa på vilka sätt en sådan undervisning kan användas och förstås. Shulmans (1986; 1987) teoretisering av lärares ämnesdidaktiska kunskapsbas (PCK), samt hans begreppsapparat om undervisning, används som teoretiskt ramverk i avhandlingens ramberättelse. Avhandlingen består av fyra vetenskapliga artiklar där designstudien undersöks utifrån olika perspektiv. Det empiriska material som ligger till grund för avhandlingen är vetenskapliga artiklar publicerade i engelskspråkiga tidskrifter, ljudinspelade fokusgruppsamtal med de sex deltagande lärarna, videospelningar av de deltagande elevernas metalingvistiska aktiviteter, observationsanteckningar av forskaren samt en elevenkät. Resultaten visar på vilka sätt kontextualiserad grammatikundervisning med målet att utveckla elevers metalingvistiska förståelse, lämpligen kan ta sig uttryck och användas genom följande samverkande designelement: induktiva arbetssätt, diskussioner, visualiseringar och integrering. Vidare visar resultaten vilka strategier som elever använder sig av när de analyserar syntaktiska egenskaper i ett skönlitterärt textutdrag, samt vilka pedagogiska möjligheter och utmaningar som applicerandet av dessa kan generera. I avhandlingen synliggörs också att användningen av autentiska texter i grammatikundervisningen kan möjliggöra kopplingar mellan olika språkliga nivåer, så som grammatik och pragmatik. Mot bakgrund av den komplexitet som kännetecknar autentiska texter visar studien emellertid att de också kan försvåra representationen av ett grammatiskt fenomen och i förlängningen representationen av språkets hierarkiska uppbyggnad. Med utgångspunkt i avhandlingens sammanförda resultat diskuteras vikten av och komplexiteten med grammatikundervisningens kontextualisering och dess relation till det skolgrammatiska arvet från ett teoretiskt och praktiskt perspektiv. I ljuset av lärares ämnesdidaktiska kunskaper och praktikens villkor indikerar resultaten slutligen betydelsen av att rekapitulera vad grammatikundervisning är och kan vara inom ramen för förstaspråksundervisningen i allmänhet och svenskundervisningen i synnerhet.

Words in school: A study of vocabulary learning support in the Swedish EFL classroom

Denise Bergström (2024), Luleå tekniska universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Vocabulary is a central but difficult aspect of learning English. EFL students face a considerable challenge in acquiring a vocabulary sufficient for communication, which means knowing many words and having a deep and varied knowledge of them. Researchers therefore argue that students need support to succeed in this endeavor, especially in an instructional context, where time and language exposure are limited. Although vocabulary research has provided many insights as concerns the nature of vocabulary learning, little is known about vocabulary learning in school. This thesis investigates vocabulary learning support in the Swedish secondary school EFL classroom in four empirical studies. The overall purpose of the studies was to illuminate the vocabulary component in areas that structure and organize the EFL classroom. It comprises two qualitative interview studies with teachers ($n = 14$) and materials developers ($n = 8$) respectively, and two content analyses of teaching materials focusing on the target words and learning conditions provided in the reading texts and the accompanying vocabulary exercises. The results illuminate how vocabulary is positioned and how the vocabulary component is treated in the classroom. The findings from the interview studies show that although the teachers and the materials developers stated that vocabulary is important, they attested to not perceiving vocabulary as a prominent aspect of the EFL classroom. This was found to be a result of their understanding of vocabulary development as an incidental process. Much in the same vein, the interviewees expressed that they do not prioritize working explicitly with vocabulary in class and rely on words to be acquired when students engage in other activities. The results also show that the vocabulary component in the classroom is mainly unplanned, both in regard to both target words and vocabulary learning activities. Neither the teachers nor the materials developers reported any systematic approaches to planning vocabulary instruction. Similarly, the teaching material analyses reveal that the vocabulary component is not structured in a way that is in accordance with research-based suggestions. The thesis indicates that the Swedish EFL classroom is unlikely to provide sufficient vocabulary learning support, which, in turn, can have considerable implications for students' learning in school. The findings are discussed in relation to central contextual factors such as communicative language teaching, the Swedish curriculum and extramural English.

The pupils' backstage pedagogy. Compulsory school pupils' informal social strategies when dealing with formal individual writing assignments for assessment

Charlotta Rönn (2023), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Over the last decades, formal schooling has changed towards an enhanced focus on the individual pupil's achievements. This comprises formative assessment such as visualizing pupils' learning processes, as well as summative assessment in terms of increased number and importance of National tests. However, little is known, from a pupils' perspective, about how pupils together with classmates relate to the extensive focus on assessment of the individual's achievements in formal education; what do today's pupils, who have grown up with digital technology and social media, say and do out of the teachers' supervision when dealing with individual assignments? In line with ethnographic educational research, this thesis explores and analyses how educational structures are imposed upon subordinate groups. This thesis gives an account of, from a pupils' perspective, the pupils' backstage pedagogy regarding formal schoolwork inside and outside school. The applied analytical tool is Goffman's (1990) theater metaphor of social life; in this study, pupils' interactions with peers out of the teachers' supervision when doing schoolwork are regarded as carried out backstage, preparing an intended impression of their abilities and know-how to present to the assessing teacher. Based on observations, an innovative and discreet staging of audio-visual recordings, and semi-structured interviews with the pupils in one class at a Swedish municipal lower secondary school where approximately 50 % of the pupils had a foreign background, the results show that pupils applied a backstage pedagogy. Outside the teachers' supervision and awareness, they informally interacted with classmates and used social strategies when dealing with formal individual assignments. The pupils' regard for grades was the linch pin of their activities; some pupils a) swapped computers with peers and wrote original texts for classmates, b) copied peers' assignments, c) logged into classmates' Google classroom accounts and wrote original texts for peers, and d) shared leaked National tests on the class's Snapchat group. These actions led to dilemmas in the teachers' assessing and grading of individual pupils as well as in implementing fair, impartial grading. In looking forward, the thesis discusses the phenomenon and impact of backstage spaces comprising parents, siblings, Artificial Intelligence and ChatGPT to improve grades.

Det undervisande fritidshemmet i lärandets tidevarv: En diskursanalytisk studie med fokus på de naturvetenskapliga och tekniska undervisningspraktikerna

Memišević, Alma (2024), Linköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Fritidshem har av tradition varit en plats med utrymme för lek och tillvaratagande av barns intressen, initiativ och behov. På senare år har det skett diskursförskjutningar där fritidshemmet rört sig från en socialpedagogisk arena mot en utbildningspedagogisk. Det är denna förändring som avhandlingens studie intresserar sig för genom att studera och bidra med kunskap om hur naturvetenskap och teknik kommer till uttryck i fritidshemmets undervisning. Studien är etnografiskt inspirerad. Videoobservationer, fältanteckningar samt formella och informella samtal har använts som datainsamlingsmetod. Studien har genomförts på tre olika fritidshem med skilda förutsättningar. Ett av fritidshemmen finns på anpassad grundskola, ett är ett utomhusfritidshem och ett är vad som skulle kunna betecknas som ett "vanligt" fritidshem som avspeglar fritidshemmets nutida villkor: ett stort antal inskrivna elever, bristfälliga lokaler och låg andel personal med pedagogisk utbildning. Kritisk diskursanalys (CDA) i enlighet med Norman Fairclough har använts som teoretisk och metodologisk utgångspunkt. Studiens resultat visar att det finns en vilja hos fritidshemspersonal att bedriva en målstyrd undervisning, det vill säga planera undervisning i förväg baserat på läroplanens mål, genomföra den på ett systematiskt sätt så att alla elever får del av undervisningen och i detta ta utgångspunkt i elevers intresse. Resultaten visar på de utmaningar som fritidshemspersonalen stöter på när de realiserar undervisningen. Det handlar bland annat om svårigheter att hitta tid och plats för undervisningen, att få eleverna att vilja delta och att få dem intresserade. En annan utmaning är svårigheten att genomföra fritidshemmets grupporienterade arbetssätt i fritidshem på anpassad grundskola. I hög grad lutar fritidshemspersonal sig tillbaka på traditionella undervisningstraditioner, huvudsakligen utvecklade inom ramen för skolan. Samtidigt visar resultaten på andra sätt att realisera undervisningsuppdraget, som tar sin utgångspunkt i det ämnesöverskridande och situationsstyrda. Resultaten visar på spänningar mellan tradition och förnyelse i fritidshemmets praktik. I tidigare forskning har spänningsfältet betecknats som en kamp mellan en äldre socialpedagogisk tradition och en nyare utbildningspedagogisk tradition. Detta spänningsfält har uppkommit ur politiska strävanden att bygga upp ett kunskapssamhälle med starkt fokus på att förbättra elevers akademiska prestationer. Det har bidragit till att sätta fokus på fritidshemmet som en attraktiv arena som har potential att bidra till skolans måluppfyllelse, vilket riskerar att suddas ut skillnader och gränser mellan skola och fritidshem, liksom mellan lek och lärande.

Exploring mechanisms of peer effects in education: Frame factor analyses of classroom instruction

Pontus Bäckström (2024), Jönköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Despite a vast international literature, previous research into compositional effects and peer effects in education has remarked on the lack of consensus within the field. To date, peer effects in education and students' different opportunities to learn in school have been studied separately. In this thesis, it is argued that these perspectives need to be synthesized. In the thesis, Frame Factor Theory is employed as a theory of peer effects in classroom instruction. According to the theory, one mechanism generating peer effects is the steering and limiting effect that class composition has on teachers' instruction. It is argued that this perspective also needs to be synthesized with the Opportunity to Learn-perspective, to widen our understanding of why different students meet different instruction and thus are given different opportunities to learn. The theoretical perspectives and empirical models are evolved through three empirical studies included in the thesis. The theoretical development and the empirical results from each study is discussed in an integrative essay in the thesis. The results indicate that class composition affects the presence of limitations on instruction and content coverage in instruction, both of which is related to students' opportunities to learn and individual students' achievement. Implications for future research and educational policy is discussed.

Leadership in digitalisation: A practice-oriented approach for expanding access and application of digital technologies in K–12 education

Jussara Reis-Andersson (2024), Mittuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This thesis aims to identify, describe, and analyse practices in school organisers' and school leaders' collaborative efforts to expand access to and application of digital technologies in K–12 education from a leadership perspective. A practice-oriented approach has been used to analyse practices for expanding this access and application. This approach facilitates a deeper understanding of the actual occurrences in municipalities when it comes to the expansion of digital technologies in their schools. The thesis employs the theory of practice architecture as an analytical tool to investigate the expansion of digital technologies in K–12 education from leaders' perspectives. The research took place in three Swedish municipalities. The data comes from document analysis, participant observations, interviews, and surveys. The thesis comprises four articles, each contributing valuable insights into digitalisation in K–12 education, with the first two focussing on the perspectives of school organisers and school leaders, the third emphasising the expansion of digital technologies, and the last exploring the perceptions of school organisers and school leaders regarding the expansion of digital technologies in K–12 education. School organisers underlined the importance of schools gaining access to digital technologies that are not only usable but also well suited for their intended purposes. At the same time, school leaders explained that the misapplication of digital technologies in K–12 education may generate negative effects. For example, nonuser-friendly interfaces in software may increase users' workloads and reduce teachers' motivation to use digital technologies in teaching due to a lack of support and digital competence. The school leaders highlighted that their collaboration with the school organiser and IT department has been successful in recent years. At the same time, they pointed out that the reduced number of staff at strategic and operational levels has created challenges in maintaining a productive dialogue with school organisers, consequently impacting digitalisation in schools. School organisers highlighted that leadership for expanding digital technologies in K–12 education should include a complete understanding of what digitalisation entails, which is vital to digital expansion and enhancing teaching quality. At the same time, they pointed out that school leaders need to prioritise their time and that digitalisation leadership training might not be the highest prioritisation in K–12 education. The results have implications for K–12 education leaders striving to expand digital technologies in their schools.

Against the turning away: Understanding the relationships of bystander motivation and behaviors to school bullying

Nathaniel Oliver Iotti (2024), Lunds universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Forskning om mobbning i skolan har ägnat avsevärd uppmärksamhet åt att undersöka vilken roll åskådare (elever som bevittnar mobbning eller vet att den pågår) spelar i att påverka antalet mobbningsfall. Omfattande forskningsfynd har visat att ingripande från kamrater är väsentligt för att minska mobbningsbeteenden och följaktligen har efterföljande studier sökt avgöra vilka faktorer som bidrar till att öka antalet elever som försvarar sina kamrater. Trots att motivation har visats spela en viktig roll i att utveckla och påverka mänskligt beteende, har denna variabel förblivit till stor del utforskad i mobbningsforskningen; med undantag av några få lovande forskningsresultat som stöder dess relevans för att förstå och förändra åskådarbeteenden i mobbningsfall. Målet med denna avhandling är därför att genom tre empiriska studier förbättra vår förståelse för elevers motivation att försvara mobbningsoffer. Studie I och II undersökte relation mellan motivation att försvara offret och deltagarroller vid mobbning och nätmobbning för att klargöra vilka typer av motivation som relaterar mest till försvarsbeteenden bland elever och huruvida dessa är relaterade till faktorer såsom ålder, kön eller nationalitet. Studie I undersökte även om det fanns en association mellan motivationsprofiler och relationen mellan elever och lärare för att förstå vilka profiler som visar starkast samband med positiva relationer mellan elever och lärare samt vilka profiler som inte gör det. Slutligen undersökte studie III relationen mellan autonomistödjande förhållningssätt till föräldraskap och elevers motivation att försvara offer, för att utforska huruvida specifika förhållningssätt till föräldraskap hade en association till elevers anammande av mer gynnsamma motivationstyper och om faktorer såsom reaktans, depression, ångest och stress medierade denna association. Studie I använde en personcentrerad ansats för att identifiera fyra latenta motivationsprofiler bland respondenterna och fann signifikanta skillnader mellan profilerna i grad av utsatthet, deltagarroller och relationskvalitet inom en elev-lärrrelation. Studien fann även att profilerna skiljde sig åt gällande ålder och nationalitet, men fann ingen skillnad baserat på kön. Studie II fann en positiv association mellan autonom motivation att försvara och försvararbeteenden samt en negativ association mellan autonom motivation att försvara och mobbarstöttande samt passiva beteenden vid cybermobbning. Studie II såg också en positiv association mellan yttre motivation och mobbarstöttande samt passivt beteende vid cybermobbning, men fann ingen signifikant association mellan yttre motivation och försvararbeteende vid cybermobbning. Trots att högre ålder var associerat med ökat passivt beteende och minskat försvararbeteende vid cybermobbning så hittades inga signifikanta könsskillnader. Studie III fann en positiv association mellan autonomistödjande förhållningssätt till föräldraskap och autonom motivation

och en negativ association mellan autonomstödjande förhållningssätt till föräldraskap och yttre motivation att försvara, samt stöd för att reaktans delvis medierar denna association. Reaktans var även positivt associerat med yttre motivation och negativt associerat med autonom motivation att försvara. Autonomstödjande förhållningssätt till föräldraskap var negativt associerat med reaktans, depression, stress och ångest. Studien fann dock ingen evidens för att depression, stress eller ångest medierade association mellan autonomstödjande förhållningssätt till föräldraskap och motivation att försvara. Ingen evidens hittades heller för en direkt association mellan motivation och depression eller stress, däremot visade ångest en svag positiv association med autonom motivation att försvara. Studie III tydliggjorde även vissa könsskillnader gällande typ av motivation och nivåer av ångest, depression och stress. De sammanlagda fynden av den här avhandlingen stödjer att det finns en association mellan autonom motivation och försvararbeteenden samt mellan kontrollerad motivation och passiva eller mobbarstöttande beteende bland betraktare av mobbning och cybermobbning. Fynden bekräftar även att autonomstödjande förhållningssätt till föräldraskap är relaterade till högre autonom, pro-social motivation och lägre kontrollerad motivation, reaktans och problem med mental hälsa bland unga. Därtill stödjer fynden om en association mellan positiva elev-lärrarrelationer och autonom motivation de prediktioner som görs av Självbästandeteorin om att enbart autonomstödjande kontexter och praktiker kan stötta integrerad självreglering, gynna välmående och förbättra prestation. Slutligen bidrar avhandlingen med några preliminära fynd gällande skillnader i motivation, där indikationer hittades att högre ålder kan vara relaterad till lägre autonom, pro-social motivation, att flickor kan uppvisa högre autonom, pro-social motivation och uppleva sämre mental hälsa jämfört med pojkar samt att svenska elever kan inneha högre kontrollerad, pro-social motivation än italienska elever. Den här avhandlingen uppmärksammar vikten av att undersöka motivationsfaktorer för att förstå varför, när och hur elever kan försvara sina kamrater som utsätts för mobbning personligen eller på nätet.

Practice beyond technology when programming and mathematics teaching converge

Ana Fuentes Martinez (2023), Högskolan Väst

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This thesis examines how computer programming and mathematics teaching converge in the presence of a revised mathematics curriculum for upper secondary education. The focus is on the stratified policy strategies deployed by the institutions, how teachers tactically navigated the tensions and contradictions that arose in their everyday teaching, and how these tactics later consolidated in practice. The empirical data for the study consist of interviews with mathematics teachers, unit plans, and other programming activities. The author also examines relevant policy documents, including the mathematics curriculum and the National Exams. By analyzing teachers' tactics and policy strategies, the thesis sheds light on the ways in which teachers adapted to the new curriculum and the challenges they faced in integrating programming into their mathematics instruction. This research aims to contribute to a critical understanding of the complex relationship between curriculum reforms, teachers, and the integration of programming in mathematics education. When mathematics teachers started integrating computer programming into their subject, two tactical approaches became evident: dual teaching and interspersed programming. These two tactics disclose different ontological commitments in relation to the strategies dictated by the curriculum and reflect a cardinal distinction between planning mathematics activities with elements of programming and planning programming activities with elements of mathematics. Over time, teachers' initial tactics were refined, updated, or discarded, yielding consolidated practices in the presence of programming technologies. This transition is characterized by acceptance of new practices rather than acceptance of new technologies. Recognizing these aspects can guide educators and curriculum designers towards a better understanding of the complexities and nuances involved in integrating programming into mathematics education. The results can inform more effective teaching practices and curriculum development that support meaningful integration and promote students' learning in mathematics with the help of programming.

Exceptions in the Swedish school system: Exploring the conditions facing secular and confessional nonprofit schools

Ebba Henrekson (2023), Marie Cederschiöld högskola

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

In the late 1980s and early 1990s, the Swedish school system underwent a series of reforms that opened up the system for independent schools funded through vouchers. Since then, for-profit firms have gained significant traction and constitute a far greater share of the school system compared to nonprofits. This dissertation aims to contribute to a better understanding of the conditions facing secular and confessional nonprofit schools, both during the establishment process and the day-to-day operations. To achieve this aim, I have adopted an institutional approach which in this case implies that I focus both on formal rules and regulations (i.e., legal framework) as well as systems of beliefs, values, and ideas. The articles included in the dissertation analyze four conditions. First, I point to how confessional schools have always been perceived as deviant and as reducing social cohesion. This remains true regardless of whether the value system of the Swedish school system has been said to rest on a secular or a religious foundation. Second, I show how a lack of a philanthropic infrastructure in Sweden makes it harder for nonprofits to initiate new schools. Third, I discuss how due to the marginal presence of independent schools in Sweden before the school choice reform there is a lack of intermediary organizations giving advice to nonprofit schools regarding best practices and representing them at the political level. Fourth, I show how the design of the legal framework of the school system puts high demands on nonprofit schools to conform both to a bureaucratic logic and a market logic. Taken together, the results point to various conditions that contribute to a situation in which secular and confessional nonprofit schools have difficulties asserting themselves in the Swedish school system.

Berättelser om omsorg: omsorgsetikens kritiska potential i skolans värdeförmedlingsuppdrag

Mimmi Norgren Hansson (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

From a care ethics perspective, this thesis aims to discuss and conceptualise children's experiences of care in Swedish compulsory school. I initiate an ethical discussion focusing on the theoretical core of care ethics and exploring how the framework can be used and developed within the aforementioned educational context. The thesis consists of two empirical and two theoretical articles. In the empirical articles, a qualitative approach is employed to interview sixth-grade children about their experiences giving and receiving care within peer relationships in school. The theoretical articles explore the conditions of values education in Swedish schools and the application of the care ethics framework in the context of new moral psychological research. Article I, "Dissonance between liberal and conservative function: an analysis of values education in Swedish schools", underscores the significance of contextualisation in analyses of values education, emphasising the intricate interplay between societal values and those imparted within educational contexts. It critically evaluates existing theoretical frameworks and approaches, highlighting the need to disentangle values from function and navigate dissonance within diverse value systems. In article II, "Caring narratives from Swedish compulsory school", a care ethics perspective is employed to analyse caring narratives from pupils in sixth grade, revealing the dynamic roles of caregivers and recipients of care in shaping a reactive care narrative. Partiality's pivotal role in care dynamics is explored in article III, "The partial care", stressing its impact on peer relationships in school environments. Article IV, "What can Moral Psychology Contribute to the Understanding of an Ethics of Care?", delves into recent developments in moral psychology, challenging the care ethics understanding of moral reasoning by acknowledging the connection between rapid emotional responses and deliberate rational thinking. It connects these psychological insights with the ethics of care, exploring the relationship between intuitive acts of natural care and deliberate choices of ethical care in a moral pedagogical context. In synthesising these themes, my thesis contributes to a relational understanding of values education and situates the ethics of care framework within the realm of education. It offers a novel perspective on the interrelationships between values education, critical Religious Education, and the feminist framework of care ethics, enriching the discourse within these subdisciplines.

Mellan osynlighet och avvikelse – nyanlända elever med kort skolbakgrund i grundskolans senare årskurser

Malin Brännström (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The education of newly arrived students in Swedish schools has garnered increased attention in research, media, and policy discussions in the last couple of decades. This doctoral thesis explores the educational situation for a subgroup of these students, namely newly arrived students in the later grades (6-9) of compulsory school with limited educational experience. The dissertation investigates how newly arrived students with limited educational backgrounds are positioned, and whether and how they are established as a distinct group with particular needs. The four articles included in this dissertation explore whether and how the educational backgrounds of newly arrived students are made significant within educational practices, how students and teachers navigate potential discrepancies between student needs and educational practices and what is thereby made (im)possible in the school's work with newly arrived students with a limited school background. The material was produced through ethnographic fieldwork in the later grades (6-9) at three compulsory schools and through the analysis of policy texts. The material was analyzed using analytical tools from theories of normalization (e.g., Foucault, 1987; 1998; Butler, 2004; 2009) and stigma (Goffman, 1990), and critical perspectives on age (Ambjörnsson & Jönsson, 2010) and race (Bonilla-Silva, 2015). The findings show that the positioning of newly arrived students with limited school background is complex: on the one hand, they are seen as challenging the education system, having both comprehensive and specific needs. On the other hand, these students tended to be obscured within the broader category of newly arrived students, thus primarily positioned as “slow” or “weak” Swedish learners. Students' educational experiences are thus both acknowledged and made invisible. The findings further indicate a connection between the obscuring of educational background and a silence regarding subject knowledge that permeates parts of the analyzed material. This silence meant that when newly arrived students with limited schooling and their needs were discussed, it was common that other discourses, such as culture, cognitive ability, and inclusion, were articulated and dominated the conversation. In the thesis, it is argued that the utilization of a knowledge discourse can contribute to a demystification of newly arrived students with limited school background.

Uppdrag: Historia och demokrati. Perspektiv på studieresor till Förintelsens minnesplatser

Ola Flennegård (2023), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Förintelsen som absolut moralisk referenspunkt i det senmoderna samhället innebär att undervisning och lärande om Förintelsen tillmäts stor vikt inom utbildningssektorn. Sedan millenniumskiftet har studieresor till Förintelsens minnesplatser vuxit fram som en gräsrotsrörelse inom den svenska skolan, och bidragit till att omkring var fjärde svensk tjuugoåring besökt museet Auschwitz-Birkenau. Trots omfattningen av skolans pedagogiska insatser är arbetet med studieresorna obeforskat i Sverige. Avhandlingen belyser och problematiserar explorativt hur relationen mellan å ena sidan utbildning om Förintelsen och å andra sidan skolans demokratiuppdrag gestaltar sig i lärares och elevers praktiska arbete med att förbereda, genomföra och följa upp studieresor till Förintelsens minnesplatser, genomförda i en svensk nationell utbildningskontext. Avhandlingen är en sammanläggningsavhandling bestående av fyra kvalitativa, empiriska delstudier. Materialet utgörs av intervjuer med nio lärare med varierande erfarenheter av studieresor och 49 elevers skriftliga reflektioner skrivna före, under och efter två studieresor. Vidare ingår två fallstudier med intervjuer och observationer med lärare och elever före och efter två olika studieresor. Avhandlingen förankras teoretiskt i kritisk diskursanalys (CDA) och undersöker mönster i lärares och elevers diskursiva praktik. Därmed genereras en tentativ översikt över hur kunskaper om Förintelsen i arbetet med studieresorna formas och knyts samman med demokratiska kärnvärden. Avhandlingen visar att två diskursordningar, benämnda skolans demokratiuppdrag och den sekulära pilgrimsresan, samverkar och reglerar arbetet med studieresorna med syfte att socialisera eleverna in i demokratiska kärnvärden. Däremot förpassas förklarande ansatser, som antisemitism som drivande faktor i Förintelsen, generellt till undervisningens periferi. Detsamma gäller också förankring av undervisningens innehåll i Förintelsens specifika historiska sammanhang. Det medför att elever riskerar att utveckla en grund förståelse för Förintelsens orsaker och en begränsad konceptualisering av Förintelsen som historisk händelse. Sammantaget problematiserar avhandlingen Förintelsens universalisering, genom att visa hur den innebär att didaktiska potentialer, särskilt utvecklandet av kunskaper om antisemitism, tenderar att förbigås.

Varierade bedömningspraktiker i samhällskunskap: Validitet och agens i lärares beslut om bedömningars syften, innehåll och metoder

Tobias Jansson (2024), Linköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

I denna avhandling undersöks samhällskunskapslärares bedömnings-praktiker vad gäller syften, innehåll, förmågor och metoder, samt faktorer som kan påverka lärares bedömningspraktiker. Detta undersöktes genom tematiska analyser av intervjuer med totalt nitton gymnasielärare och deras bedömningsuppgifter. Studierna visade en variation, både mellan lärarna och att enskilda samhällskunskapslärare varierade sina bedömningar. Lärarna i studierna hade varierade syften, men en råd-ande performativ diskurs, med betoning på betygsriterierna, innebar en summativ praktik med fokus på att ha underlag för betyg. Däremot uttryckte lärarna en hög grad av agens gällande innehåll och förmågor som testades och med vilka metoder. Samtidigt påverkade en ämnestradition vilket innehåll som testades. Historiskt har lärare främst testat faktakunskaper i skriftliga prov, men lärarna i studierna varierade metoderna och betonade resonerande förmågor, vilket är i linje med ämnets öppna karaktär. Fokuseringen på betygsriterierna är positiv för validiteten gällande betygsättning. Däremot kan validiteten i relation till formativa syften problematiseras. Betoningen på summativ bedömning innebär dock en risk för en instrumentell syn på skolan med fokus på betyg snarare än lärande. Variationen mellan lärare riskerar också att leda till problem med likvärdig bedömning där elever lär sig olika saker och utvecklar olika förmågor. Samtidigt hjälper variation fler elever att lyckas då olika metoder passar olika elever. Lärarna har socialiserats in i en bedömningspraktik, vilken främst har formats av deras erfarenheter, snarare än lärarutbildningen. Utbildning i bedömning skulle dock kunna öka lärares bedömarkompetens. Bedömning är svårt och komplext, där lärare behöver balansera olika syften, välja ändamålsenliga metoder i relation till syften och vilket innehåll och vilka förmågor som ska testas, samt hantera bedömningars olika konsekvenser. Det är ett viktigt arbete, i vilket samhällskunskapslärarna har möjlighet till stor agens och professionalitet.

En bild säger mer än tusen ord: Barns perspektiv, positioner och påverkansmöjligheter i förskolans dokumentationspraktik

Catarina Wahlgren (2023), Uppsala universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Det övergripande syftet med denna avhandling är att undersöka barns perspektiv, positioner och påverkansmöjligheter i den svenska förskolans dokumentationspraktik. Empirin består av 1575 fotografier från sex förskoleavdelningar på fyra olika förskolor, belägna i olika områden runt Stockholm. Avhandlingen innehåller fyra artiklar som undersöker olika aspekter av den pedagogiska dokumentationspraktiken. I den första artikeln analyseras barnens egna berättelser om fotografierna. I den andra artikeln jämförs föreställningar om barnet från fotografier på förskolans väggar med hur barnet skrivs fram i förskolans läroplan. Den tredje artikeln undersöker innehållet och cirkuleringen av digitala fotografier i olika forum och hur detta förhåller sig till barns möjligheter till delaktighet. Avslutningsvis undersöker den fjärde artikeln hur barn porträtteras i fotografier av utomhusaktiviteter. Alla artiklar är förankrade i teorier om makt och kunskapsproduktion, däribland diskursteori och diskuterar skärningspunkter mellan ålder, kön, etnicitet och klass. Resultaten visar att barn är kapabla att skapa sina egna berättelser i interaktion med fotografierna. Deras berättelser tenderade att reproducera stereotypa könsmonster även om fotografierna förmedlade könsneutralitet. Barnen beskrev främst sina inbördes relationer och i mindre utsträckning de uppvisade aktiviteterna. Å ena sidan överensstämde fotografiernas innehåll med nyliberala trender gällande skolifiering och professionalisering av förskoleutbildningen genom att fokusera på traditionellt maskulint kodade aspekter som produktion och prestation, medan omsorg och lek osynliggjordes i fotografierna. Å andra sidan upphöjde utomhusfotografierna feminina värden genom att synliggöra barn som känsliga med samhörighet med naturen. Utomhus- och digitalt cirkulerade fotografier framställde ofta barnen som anonyma och neutrala vad gäller kön och etnicitet. Detta kan vara positivt eftersom barnen gavs möjlighet att inkludera sig själva i de framställda aktiviteterna. Samtidigt blev fotografierna opersonliga och ibland intetsägande då anonymiseringen gjorde barns situerade erfarenheter och kunskapsproduktion osynlig. Avhandlingens slutsatser är att de föreställningar om barnet som förmedlas i fotografierna, är konforma och likställer kompetens med produktion och prestation, samtidigt som alternativa sätt att vara förskolebarn osynliggörs. För att öka barns delaktighet och införliva alternativa berättelser i förskolans kunskapsproduktion, föreslås en feministisk definition av professionalisering, vilket i sin tur kan utmana föreställningen om det kompetenta barnet.

Bounded Horizons: A study of upper secondary school choice for newly arrived students

Brendan Munhall (2024), Stockholms universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Graduating primary school students in Sweden choose their upper secondary school within a unique quasi-market school system. The students may choose specialized programs but must also be accepted based on grade rankings by the schools. Despite equity arguments for the school choice model, opportunities are not equally available for all students. Newly arrived students in particular may face challenges in their school selection process, leading to limited availability, especially within metropolitan areas. However, there is a lack of research exploring newly arrived students' own experiences and attitudes towards school choice in this setting. The aim of this study is to investigate newly arrived students' own experiences and their understanding of the upper-secondary school choice process. In this study, twenty-two newly arrived year-nine students in the metropolitan Stockholm area were interviewed about their experiences during the school choice process. Semi-structured interviews conducted in the students' mother tongues explored their educational backgrounds, social interactions, school experiences and academic aspirations during the 2019/2020 school year. In addition, eight of their teachers and guidance counsellors were interviewed. The student responses were analysed through thematic analysis using a combination of concepts including horizon for action, cultural and social capital, the grapevine and structural and symbolic boundaries. In the results, the newly arrived students were shown to be a diverse group with varying languages and levels of preparedness for the Swedish education system. They shared similar experiences in the upper secondary school process, marked by subtle differences due to their available resources and the different actors that they interacted with. Marketing strategies used by the upper secondary schools themselves had a substantial influence on the students although many of the students found this information hard to navigate. Guidance from the school, in both a formal sense from guidance counsellors and informally by other educators had a positive effect but was dependent on the engagement of the educators. The students' parents had a limited influence on their childrens' choice process, largely due to their own recent arrival in Sweden. Finally, due to the structure of schools, the newly arrived students interacted with other newly arrived students more than with Swedish students, giving them limited peer information about upper secondary schools. These findings shed light on the experiences of an often overlooked group of students, offering a fresh perspective on the Swedish education system. Many of these students faced challenges in choosing upper secondary schools based on the grades they achieved during their relatively brief time in Sweden and the neighborhoods they resided in. Their school preferences were further shaped by the limited support from both their social circles and the educational

Forskningsbevakning

institutions themselves. Consequently, these students were vulnerable to the influence of targeted marketing and unsubstantiated rumors. However, this phenomenon wasn't universal. Dedicated educators, particularly those who shared a common language or cultural background with the students, provided meaningful guidance. These findings are significant for identifying limited opportunities for an under researched group within the Swedish education system and giving insight into how they may be better supported.

What is Music Education? Discursive construction and legitimisation of theory and practice in a Swedish upper secondary school

Karin Bohman (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The overall purpose of this thesis is to describe and discuss the discursive constructions and legitimisations of Music and Music theory in Swedish upper secondary school context. Thereby, this thesis is part of the construction and debate concerning theory vs practice in Music education. The study is based on classroom observations and interviews with teachers and students. The study is conducted during two consecutive autumn semesters, where the first autumn observations are conducted in the Music subject Ensemble, and the second semester in the Music theory subject Aural skills and music theory as well as Ensemble. The results and analysis show that Music and Music theory are predominantly differently constructed, through the discourses permeating the courses within the subjects. Ensemble, as a Music subject, is constructed through musical practice, and only activities that are not directly related to playing – as an activity – need legitimisation, whereas Music theory as a subject appear as continuously legitimised through its connotations to the Music subject. The Ensemble course is constructed as the nucleus around which other parts of the education pivots, including courses in Music theory. Through the analysis of events, event series, regularities and condition of possibility (Foucault, 1970), present thesis demonstrates that expressions of resistance and challenge for the regulatory discourses within the two subjects endure. However, discourse flexes and bends though continue to permeate the regular events and thus also the condition of possibility. External context and professional culture (Ball et al., 2012), is viewed as entailing discursive rooms and views that construct both theory and practice. External context, such as genres of music outside of ensemble education, and the teachers' professional cultures as musicians permeates the discursive construction of the ensemble subject as well as teacher identity. In conclusion, Music and Music theory as subjects in upper secondary education, as they appear in the context of this study, can hence be viewed as two points on a balance-board, where the weight of discursive power shifts from one side to the other dependent on within which discursive (class)room they are taught.

Preschool staff's working conditions and professional well-being in contexts with high proportions of early second language learners

Johannes Finnman Grönaas (2024), Mälardalens universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This thesis explored the working conditions and professional well-being of preschool staff in Sweden, particularly in settings with a high proportion of early second language learners (L2 learners). The thesis is timely and significant, considering the growing diversity in Swedish preschools and the increasing presence of L2 learners. The research problem is rooted in the unique societal mission of preschool staff, who are pivotal in introducing young children to the Swedish education system and fostering their development and care. They also have a compensatory mission to support children who have less favourable conditions than other children. However, there are indications that the preschool staff are working in a vulnerable context. Preschool staff are among the occupational groups in Sweden exhibiting among the highest frequency of sick leave and are characterized by a significant staff turnover. The preschool staff has also experienced changes within their organisation. Concurrently, it remains unknown how working in groups with a high proportion of L2 learners (L2 groups) affects the preschool staff. The thesis aimed to understand the specific working conditions in L2 groups and how these conditions impact the professional well-being of preschool staff, defined as the perception of doing a professional and correct job, which included adhering to the curriculum and maintaining positive relationships with children, organisational commitment, and job satisfaction. The theoretical framework that guided this research was the bioecological systems theory and the Job Demands-Resources (JD-R) model. This framework helped to understand the overall social interactions and working context of the preschool staff, as well as to categorise and define psychosocial working conditions. It emphasises the interplay between job demands, job resources, and professional well-being. The thesis adopted an exploratory sequential design, initially employing mainly qualitative inductive interviews (Study I and II) to map the uncharted territory of the preschool working context, its social interactions, and working conditions in L2 groups. This was followed by a deductive, analytical phase using questionnaires in cross-sectional studies (Study III and IV). Study I adopted an exploratory sequential mixed-methods design. It explored the preschool staff's support of children's engagement in L2 groups, combining qualitative content analysis and independent T-tests. In individual interactions with children, the preschool staff aimed to establish closeness and acknowledge each child's presence. In these respects, no notable differences were observed among preschool staff across different groups. However, disparities emerged in group interactions with children. Preschool staff working in L2 groups encountered challenges in managing routines, imparting values, and facilitating peer learning among children.

Study II focused on preschool staff's experiences of their working conditions in L2 groups, utilising qualitative content analysis based on interviews. Preschool staff working in L2 groups encountered a context that was more complex and challenging compared to their counterparts in L1-groups. This increased complexity primarily stemmed from a lack of adequate organisational resources, difficulties in establishing professional relationships, and constrained opportunities to effectively utilize their educational background and work-life experience. These layers of complexity were experienced to challenge their professional well-being. Study III utilised a cross-sectional design. It used Structural Equation Modelling (SEM) to examine preschool staff responsiveness and child engagement in relation to child behaviour difficulties and staffing. Behavioural difficulties and lower levels of engagement, characteristics associated with L2 children, were found to be negatively associated with the responsiveness of the preschool staff. Conversely, the responsiveness of the preschool staff exhibited a positive association with child engagement. Study IV was a cross-sectional questionnaire study. It employed random forests, and quasi-Poisson regression analysis to identify which working conditions predicted preschool staff's professional well-being in L2 groups. The study extended the analysis from the qualitative phase to a quantitatively analysed context. It was predominantly the job resources, particularly the support from the preschool staff's principal and colleagues, that most confidently predicted professional well-being. In contrast, job demands such as role conflicts and quantitative demands were less significant predictors. Additionally, individual factors, including formal education and work-life experience, did not significantly predict professional well-being. Likewise, structural factors such as the proportion of L2 learners also did not predict professional well-being. The findings of these studies highlight the complexity of working conditions in L2 groups and their relationship to professional well-being. They suggest that professional well-being is influenced by a balance of job demands and resources, the quality of relationships with children and their caregivers, and the ability to navigate organisational changes and diversity management effectively. The thesis underscores the need for policy and practice changes to support preschool staff in L2 groups, including enhanced formal education in diversity management, and increased organisational support to reduce job demands and bolster job resources. The proportion of L2 learners itself was not a significant predictor of professional well-being in any study, however. In conclusion, this thesis contributes to a deeper understanding of the unique challenges faced by preschool staff in L2 groups and offers insights for enhancing their professional well-being, which is crucial for the quality of early childhood education and care in multicultural settings.

Elever erfar och representerar världen visuellt: en utforskande studie om hur mellanstadieelever skapar mening genom fotografi

Maria Söderling (2024), Malmö universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Placed within language and literature didactics this qualitative practice-based study with a multimodal perspective aims to explore the potentials for meaning-making through photography. Despite that, the digitization of society has facilitated access to various modes of meaning-making and has had a major impact on how we communicate and learn, new possibilities for meaning-making using for example film or photography are poorly explored in both research and education. This justifies a broad aim and an explorative study. In aiming for an explorative methodology, cooperation was initiated with a group of interested teachers, and the design of the cooperation and the data collection was inspired by educational design research. Meaning-making processes through photography, editing, and discussions about photographs were explored with pupils aged 10-12 years in social science, religion, Swedish, Swedish as a second language, and English. The data comprises video documentation, observational notes, and the pupils' photographs (and some films). The pupils used apps on iPads as tools for taking photographs and editing. A central concept in the study is affordance. The analysis focuses on what affordances for meaning-making pupils realize in their photographs and edited images and in literacy events when they take photographs, as well as edit and discuss photographs. With an ambition to contribute to a deeper understanding of the interplay between literacy events and realized affordances used for meaning-making an analytical model is created and used in the study based on social semiotic theory. The key for this model is the literacy event as an analytical unit within which semiosis as an iterative movement is emphasized. These literacy events are also analyzed with a focus on how the pupils move between different positions and perspectives. An important finding is that pupils show a high level of agency in using different semiotic resources. Affordances related to both the materiality of the photograph as a 2d, static, and stable representation as well as abstract affordances as different kinds of relations between the inner interpretation and the photograph (iconic, symbolic, and indexical) and semiotic resources as boundaries and the negative space are realized. The meaning-making processes that occur when the pupils take photographs and edit are characterized by a high level of physical and cognitive motion, in contrast to the

Forskningsbevakning

meaning-making processes when the pupils are supposed to discuss the photographs. However, in some situations, the type of questions posed by the teacher seem to contribute to more motion in this meaning-making process leading to an exploration of different possibilities to see with the help of other pupils' utterances. The study contributes to the development of the research field of language and literature didactics by exploring meaning-making through photography, and the use of the literacy event as the analytical focus in exploring potentials for meaning-making. Besides that, it is argued that designing the data collection with inspiration from educational design research strengthens the theoretical contribution of the study.

Speech production and literacy in students with intellectual disabilities and communication difficulties

Jenny Samuelsson (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Many individuals with intellectual disabilities have difficulties with spoken communication and literacy learning leading to vulnerability. It has been suggested that interventions to promote reading in this group not only influence literacy acquisition but may also have an impact on speech and language development. The overall aim of this thesis was to examine the associations between speech production and literacy skills in students with intellectual disabilities and communication difficulties and to investigate the potential impact of a literacy intervention on speech production from the perspectives of both teachers and students with intellectual disabilities and communication difficulties themselves and by comparing test data before and after intervention. A literacy intervention was conducted with 137 students, aged 7-21. All students had intellectual disabilities, communication difficulties, and were unable to phonetically decode words or comprehend more than 20 words. The literacy intervention compared three different teaching approaches using digital applications, (phonics, comprehension-based and a combination of both approaches) with teaching-as-usual. Study I Associations analysed test data before intervention and found that early literacy skills accounted for 26% of the variance in speech sound production. Study II Students' views presented the students' positive and negative views on speech and reading activities using the visual framework Talking Mats and found that these ratings correlated with test results. Study III Teachers' views presented thematically analysed interviews with teachers in the combined intervention group showing that the teachers reported improvements in both literacy skills and communication for some of the students and emphasized the importance of providing structured and focused literacy instruction for these students. Study IV Intervention statistically investigated the effect of literacy intervention on speech sound production indicating that literacy intervention may have secondary effects. In conclusion, this thesis shows that there is an association between speech sound production and early literacy skills and suggests that literacy intervention may have secondary effects on speech production in students with ID and communication difficulties, although future research is needed to confirm this.

Indetermination in creative dance: On creative dance teaching in physical education teacher education

Christopher Engdahl (2024), Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The overall aim of this thesis is to explore how creative dance in Swedish physical education teacher education (PETE) can be taught and experienced. PETE holds a responsibility to extend preservice teachers' movement repertoires and plays a crucial role to provide opportunities for the future physical education (PE) teachers to gain experience and knowledge of dance teaching. Creative dance is part of the teaching area of dance in PE and often a new experience for students when entering PETE programs. The research literature is scarce, in a Scandinavian context as well as internationally, about creative dance teaching in PETE. This doctoral project, guided by Deleuzian scholarship, includes three studies, a literature review, an interview study and a pedagogical intervention study. These three studies resulted in one article in the form of an unpublished manuscript and three published articles. The first article, the manuscript, explores how theoretical approaches are used in studies of creative dance teaching in PE and PETE. The second article explores how PE teacher educators describe their teaching of creative aspects of dance in PETE. The third article explores what PETE students express and experience when participating in mirror assignments during creative dance lessons and what insights can be made regarding creative dance teaching. The fourth article explores how human and non-human materialities play a part in movement exploration in creative dance in PETE and pedagogical implications in creative dance teaching. The thesis offers four key insights. The first insight is that PE teacher educators have specific ideas about creative aspects of dance and about teaching creative dance. The second insight is that inspiration from Deleuze's philosophy can support and extend ideas about teaching mirror assignments in creative dance lessons in PETE. The third insight is that teaching mirror assignments in creative dance lessons in PETE can make students' expressions and experiences involve indetermination. The fourth insight is that a post-anthropocentric and Deleuzian approach can be seen to extend notions of creative dance teaching in PETE. My thesis shows various ways how teaching can encourage PETE students to engage with a teaching area that can be unfamiliar to them. The pedagogical insights presented in this thesis can support PE teacher educators and PE teachers when considering teaching creative dance.

Teaching for Inclusive Mathematics Education: methodological, theoretical and empirical explorations

Malin Gardesten (2023), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

From an inclusive perspective in mathematics education, the aim of this Ph.D. thesis is to gain profound knowledge of didactical and relational aspects of mathematics teaching concerning students' participation in mathematics education. The overarching research questions delve into methodological and theoretical aspects that enable the study of enacted mathematical and relational knowing of teachers, as well as how mathematical and relational knowing supports inclusion in mathematics for students. Three studies were conducted. The first study investigated the possibilities of various data collection methods to document mathematics teachers' reflections on mathematical and relational knowing in mathematics education. The second study aimed to gain theoretical and empirical insights into teachers' mathematical and relational knowing, as well as into students' participation in mathematics. The third study examined earlier research regarding how co-teaching organized mathematics education can contribute to inclusion. These three studies generated four publications that answered the overarching research questions. The methodological and theoretical findings emphasize the complexity involved in exploring inclusive mathematics education. Understanding mathematical and relational knowing of teachers requires a broad conceptual framework that considers how these forms of knowing come into play when teaching. The coordinated conceptual frameworks used have core elements connected to the situated nature of inclusive mathematics education. These frameworks are based on contextual factors that focus on how and when teaching materials, mathematical examples and connections are used. They also consider the particular teacher-student interactions that occur in the moments of teaching. Hence, from a special didactic perspective, it is essential to emphasize not only the 'what,' 'how,' and 'why', but also the 'when' question, considering both mathematical and relational knowing in the context of inclusion in mathematics. Furthermore, findings show that if students are to be didactically included, meaning they participate in mathematics within the community of classroom mathematics, it appears important for teachers to enact mathematical and relational knowing simultaneously, whether distributed between one or two teachers in a co-teaching setting. Moreover, co-teaching does not automatically lead to didactical inclusion. However, if all students' learning is the point of departure and the teachers, together or individually, enact mathematical and relational knowing, this can contribute to didactical inclusion.

Idrottslärare i blivande: meningsskapande, kontinuitet och förändring i övergångar mellan utbildning och yrkespraktik

Runa Westerlund (2023), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen här](#)

Abstract

Research and quality reports show a relatively unified picture of the school subject physical education (PE) as an educational context in which pupils are at risk of being marginalized or excluded. PE teacher education (TE) has a mission to equip all PE preservice teachers with knowledge and abilities that enable them to teach all pupils based on their individual needs and conditions. In this compilation thesis, I analyze the meaning-making process of becoming a PE teacher. I aim to study meaning-making as intertwined processes of learning and socialization in becoming a PE teacher while transitioning between a university-based and school-based context. The research questions addressed in the thesis include how encounters with PETE and work can be described and understood as well as what meaning-making is enabled and constrained in these encounters. The study employs a transactional understanding of meaning-making and a theoretical framework based on the work of John Dewey and on Occupational Socialization Theory (OST). The thesis comprises four articles, each emphasizing the individual and social dimensions of meaning-making processes analyzed in relation to cultural dimensions. In Article 1, I explore the challenges novice PE teachers face in Sweden and how they manage these challenges. In Article 2, I examine how PE teachers cope with challenges such as reality shock, marginalization, and isolation as novices and as more experienced teachers. Articles 1 and 2 present interview studies, revealing that the socialization process of PE teachers entering the profession relies more on the individual and on informal collegial support than on formal organizational support. In Article 3, I utilized lesson observations to explore how preservice PE teachers produce and reproduce knowledge when participating in PE TE. Finally, in Article 4, I use a series of interviews conducted over a year to investigate how preservice PE teachers make meaning of their participation in a subject didactics course and the practicum. The results in Articles 3 and 4 indicate that preservice PE teachers struggle to navigate dual purposes in the subject didactics course, namely developing movement capability and didactic capability simultaneously. However, through interactions with teacher educators and supervisors, the purpose of didactic theory becomes more accessible to preservice teachers based on their previous experience. Overall, the thesis illustrates that continuity and change are two sides of the coin in meaning-making processes. It demonstrates that preservice PE teachers are teacher oriented but require support in contextualizing their experiences. Furthermore, emotional experiences must be conceptualized to prevent teacher knowledge becoming tacit. The results of the thesis underscore that the development of an

Forskningsbevakning

inclusive teacher perspective is achievable for PE preservice teachers and PE teachers, but they need additional support to cultivate a norm-critical teaching perspective for ensuring an education for all children and youth.

Sensemaking in chemistry at upper secondary school

Ylva Hamnell-Pamment (2023), Lunds universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Många elever finner lärande i kemi svårt. Svårigheter att koppla samman fenomen och teori, och även att förstå kemins språk, gör att kemiämnet blir obegripligt för många. I denna doktorsavhandling studerades elevers begripliggörande av kemi i fem svenska gymnasieskolor. Avhandlingens fokus var på hur olika språkbakgrund och prestationsnivå påverkar hur elever förstår kemi. Hur erfarna lärare agerar för att göra kemi begripligt i skolan studerades också. Resultaten från studien visade att nivån på elevernas naturvetenskapliga språk var direkt relaterat till deras prestation i kemiämnet. Denna relation mellan språk och lärande var speciellt tydlig för elever som inte hade skolspråket som förstaspråk. Där sågs det att elever som talade ett annat språk än skolspråket hemma mindre ofta kunde koppla samman fenomen och teori jämfört med de elever som talade skolspråket hemma. I studien visade en stor andel av eleverna (84 %) på utantillärande eller ytligt lärande. En låg andel av eleverna kunde göra kemin begriplig för sig själva på ett strukturerat sätt. En del elever hade också svårt att skilja mellan symboliska resonemang och resonemang med hjälp av kemins modeller. Under laborationerna som studerades hjälpte lärarna till i mycket hög grad för att hjälpa eleverna att göra kemin begriplig. Detta åstadkoms genom att lärarna hjälpte eleverna koppla samman teori och upplevelser, föreslog alternativa begrepp för eleverna att resonera med, samt hjälpte eleverna att framstå som kompetenta i samtalet på olika sätt. En slutsats som drogs av denna studie är att utveckling av kemins språk hos elever är mycket viktigt för deltagande i kemilärande. Samtidigt kan vissa elever gynnas betydligt av att utveckla ett välartikulerat språk utan att för den delen utveckla ett strukturerat naturvetenskapligt tankesätt. Den stora andelen av ytligt lärande eller utantillärande i studien visar också på vikten av att lärare ger tid till elever att reflektera runt kemins förklaringsmodeller och hur begrepp hör samman. Det är också viktigt för lärare att understryka för elever att de behöver använda sig av både modeller och symboler när de förklarar kemiska fenomen. Eftersom stöttning av elevernas akademiska självuppfattning hittades i alla lärar-elevsamtal, drogs slutsatsen att ett sådant stöd kan vara en viktig faktor för kemins begripliggörande.

Avhandlingens resultat visar på den viktiga rollen kemiläraren har i klassrummet som förmedlare och stöttare av både kemins språk och det naturvetenskapliga tankesättet. Slutsatserna från studien kan användas av lärare som vill fundera runt hur de kan göra kemi mer begripligt i sina klassrum.

Förstå verkligheten som system. Att utveckla gymnasieelevers systemgeografiska kunnande genom geografiundervisning

Lotta Dessen Jankell (2023), Stockholms universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This doctoral thesis is concerned with how upper secondary students in Sweden develop system geographical knowing through Geography teaching, where complex issues such as climate change are dealt with. In many countries, these issues are particularly relevant for the school subject of Geography since the subject is responsible for issues that involve system changes. These issues involve a complex web of aspects and dimensions so it is challenging for students to develop indepth holistic understandings. Commonly, students are left alone to synthesise the various parts into a whole. Systems thinking is suggested as an approach to dealing with these challenges, but there is little research on what such thinking implies in Geography teaching, or what students need to experience to develop this knowing. This educational design study departs from practice theory to explore and broaden systems thinking in Geography teaching by introducing a model task with connection web models that combine system dynamic causality, soft systems thinking, and spatial dimensions in a new way. The model task was developed and tested empirically in two upper secondary schools in Sweden. Research data consist of interviews and recordings of the students' work with connection web models as a way of exploring complex issues. Findings from the study are presented in four peer-reviewed articles that together answer the two research questions: i) what does it mean to become system geographically knowledgeable when managing complex geographical issues? and ii) how can Geography teaching be designed to develop students' system geographical knowing? Article I proposes a subject didactic model where the systems concept and other geographical concepts were used as organising tools to design Geography teaching. The model was developed in collaboration with Geography teachers and was used for designing the teaching interventions in the present study. Article II contributes findings from a series of lessons where the connection web model was introduced and presents four qualitatively different aspects of knowing that are critical for students to be able to use the model. For instance, being able to discern different causal characters of connections, to use place and scale as analytical tools, and to interpret the holistic pattern of interwoven connections. Article III analyses three different teaching designs and presents four design principles that teachers can use to support the development of the students' system geographical knowing and overcome challenges that have been identified. Article IV presents findings about how the students experience the

Forskningsbevakning

phenomenon of using the connection web models as a way of managing complex issues. Three different ways of experiencing the phenomenon are presented as well as critical aspects that students need to experience to qualify their knowing. This doctoral thesis broadens the view on what systems thinking can mean in the integrated and spatial school subject of Geography and contributes didactic models for teachers and researchers to use to develop the students' knowing. The study argues that system geographical knowing is relevant for students to better understand complex issues concerning system changes. Finally, it is argued that connection web models have the potential to function as learning models if the model work is considered as a long-term process.

Skolprestationer: Faktorer som är relaterade till studieresultat i grundskolans senare år

Björn Boman (2023), Stockholms universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This compilation dissertation explores school results (or alterably, educational or academic achievement) at the Swedish lower-secondary level (Grades 7–9), particularly Grade 9 and to lesser extent Grade 8, using both aggregated data at the school and municipality level from Swedish National Agency for Education (Skolverket) and similar databases (Sweden Statistics, Kolada), and individual data from Education through follow-up (UGU, utvärdering genom uppföljning), and the Programme for international student assessment, PISA (2018). Data were obtained from the years 2013, 2018, and 2019. The outcome variables consisted either of the sum score grades at least E (where E is the lowest pass grade and A is the highest) in all subjects or grade point average (either in all 17 subjects or a sum of English, Mathematics and Swedish), national test results (English, Mathematics, Swedish, Swedish as a second language), or PISA scores in mathematics and reading. The theoretical framework hinged on a socio-ecological model which covers the micro- (individuals, families), meso- (schools), macro levels (social factors such as political systems and social changes) of school results in different contexts. This rather comprehensive approach to school results was in turn related to six main variables that aimed to explain the variation in academic achievement, mostly by using linear regression models: socioeconomic status (SES, such as average parental education or resources within municipalities, schools or families), migration background (i.e., differences between native-born students and first- and second-generation migrant students), cognitive ability (i.e., the scores obtained from cognitive ability tests), non-cognitive abilities (e.g., the degree to which students regard themselves as being able to handle their school situation), teacher competence or teaching quality (i.e., mostly formal teacher competence such as the degree to which municipalities have teachers with a formal degree in teaching), as well as the geographical position of municipalities and students. The findings, which are related to four different studies, indicate that when all six variables were included in the same regression models (only in the UGU study), cognitive ability was the strongest factor, followed by non-cognitive abilities, SES, teaching quality, migration background, and geographical position. In some regression models, migration background was not even statistically significant, which was also the case with geographical position. When exploring the aggregated Skolverket data, the SES variables were the strongest, followed by migration background, and teacher competence, while

Forskningsbevakning

geographical position was only statistically significant when the municipalities whose school results were the highest were compared with their lowest counterparts. The study which was built on PISA data and used a multi-level model approach, found a much stronger effect for migration background at the within-school level, which may be because students with a migration background have difficulties in understanding the long and reading-intense PISA tasks. It might also be because PISA does not include cognitive ability indicators. Moreover, for reading achievement, some non-cognitive abilities were also important such as self-assessed reading capabilities. At the between-school level, differences were associated with reading motivation. These results reflect upon recent phenomena in the Swedish context such as individualisation (the emphasis on individual level factors), socioeconomic disparities, and migration (social change).

Something to Do Something to Be: A study of students' vocational identity formation in adult education

Tobias Lasse Karlsson (2023), Linköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Syftet med denna avhandling är att förstå hur yrken lärs i vuxenutbildning genom att utforska yrkesidentitetsutvecklingen hos elever inom kommunal vuxenutbildning i Sverige. Genom att analysera intervjuer med vuxenstuderande under olika stadier i deras yrkesutbildning och yrkesliv bidrar denna studie till områdena för vuxenutbildning och yrkesutbildning. Den teoretiska ramen fokuserar på identitet som begrepp och utgår från teori om praktikgemenskap (communities of practice) som också breddas med begrepp rörande elevers självuppfattning (sense of self) och yrkeshabitus (vocational habitus) för att analysera både sociala praktiker och individuella aspekter av studenternas yrkesidentitetsutveckling. De mest framträdande resultaten är att deltagande i yrkesutbildning som vuxen kan erbjuda något utöver lärandet av en yrkesidentitet. Vuxna yrkes elever som genomgår och klarar en utbildning kan också stärkas i hur de ser på sig själva, i hur de uppfattar sig som vuxna, som lärande individer eller som aktiva samhällsmedborgare. Resultaten visar också hur samspelet mellan hur eleverna uppfattar sig själva, deras utbildning och deras yrke kan skapa barriärer, eller hinder, som de måste övervinna för att fortsätta sin identitetsutveckling. Att ta sig förbi barriärer är en viktig del av den lärandeprocess som rör sig gentemot en yrkesidentitet men även om eleverna tar sig förbi vissa barriärer, kvarstår vissa och andra byts ut. Elevernas lärandeprocesser påverkar också hur eleverna identifierar och avidentifierar sig med/från olika utbildnings- och yrkespraktiker, vilket i sin tur påverkar hur de aktivt deltar och interagerar i dessa praktiker. Hur framgångsrika de väl är i sin yrkesidentitetsutveckling beror därtill på olika faktorer kopplade till deras möjlighet att tillhöra de sociala praktiker som erbjuds av utbildningen, i förhållande till mängden tid i skolan och tillgång till arbetsplatsförlagd utbildning. Därtill kan processen att lära sig ett yrke vara en komplex social resa och resultaten visar på att det finns en risk i att tillskriva elevernas utmaningar enbart till frågor som rör yrkeslärande då detta kan förbise underliggande strukturella utmaningar som studenterna står inför.

Leading learning through digitalization in Swedish schools: beyond school leaders?

Josef Siljebo (2023), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

How can digitalization in schools be led towards positive outcomes? This has for education policy makers in Sweden been a question for decades. In recent years, formal school leaders in schools have come in focus in policy as important not only for schools in general, also specifically concerning digitalizing schools. The expectation is that school leaders leading of digitalization in schools will improve learning in schools by way of ‘harnessing’ the many supposed opportunities of digital technologies for learning. The thesis, in four empirical studies including school leaders, teachers, students and others, investigates how learning is led through digitalization in schools beyond school leaders. The research questions asked are (RQ1) how can digitalization in schools as learning be understood and (RQ2) who is leading learning through digitalization in schools and by what means? Cultural-historical activity theory is utilized to understand learning as a relation between individual (person) and society. This entails, on the one hand, that (RQ1) how digitalization in schools as learning can be understood is answered by understanding learning as a relation between individuals and society in concrete (real) activities. On the other hand, given the individual learning-society relation, (RQ2) who is leading learning through digitalization in schools and by what means is constituted by many possible whos and means, not just formal school leaders. The results from the capstone’s analysis entail that how learning is led through digitalization in Swedish schools beyond school leaders, is a process that spans national governing via national education agencies, urbanization in sparsely populated regions, and large-scale municipal digitalization projects. That is, concrete activities where societal needs for learning are different in kind, and yet where the expectation in policy concerning digitalization in schools would entail that any formal school leader, individually, is supposed to be able to deliver on societal needs.

Rörelser i gränslandet: om komplexa hedersnormer och samhälleliga markeringar

Hanna Cinthio (2023), Malmö universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Avhandlingen bygger på två separata delstudier förenade av den övergripande tematiken hedersnormer. Ur ett fenomenologiskt livsvärldsperspektiv undersöks tankar och erfarenheter i två olika grupper. Den första delstudien bygger på djupintervjuer med 15 ungdomar som lever i kontexter där familjegemenskap, socialt anseende och kvinnlig kyskhet ges stor betydelse, och där föreställningar kopplade till detta präglar deras vardag och handlingsutrymme. Ungdomarna har olika etnisk och religiös bakgrund men har vuxit upp i samma bostadsområde. Med sex av dem har uppföljande intervjuer gjorts efter några år. Delstudie nummer två har genomförts i samverkan med Kriminalvården. Den omfattar en analys av 64 domar varur olika grad av hedersrelaterade omständigheter kunnat utläsas, samt djupintervjuer med 13 personer dömda för brott som av myndighetens personal bedömts ha koppling till hedersnormer. Även här varierar etnisk och religiös bakgrund såväl som brottstyper och strafftider. Två av de dömda klienterna har intervjuats vid mer än ett tillfälle. I intervjuerna berörs upplevelser av normer och normkonflikter kring olika fenomen som familjeloyalitet, värdering och reglering av relationer och sexualitet, kön och könsroller, våld, (icke-)svenskhet etc. Berättelserna beskriver ett invecklat spänningsfält mellan å ena sidan individuell frihet och autonomi och å andra sidan betydelsen av gruppstillhörighet och kollektiv identitet. Gemensamt för båda grupper är att de lever i sammansatta världar där hederns betydelse förvisso är påtaglig men samtidigt svår att urskilja från andra påverkansfaktorer. I de uppföljande intervjuerna kan förändringar i normerna både på individ- och familjenivå skönjas över tid. Hedersrelaterat våld och förtryck har varit en uttalad angelägenhet för den svenska staten under flera decennier. Frågan har laddats med betydelse på olika plan och lett till konflikter och positioneringar i den akademiska världen såväl som i politik och praktik. Under åren har kontexten kring forskningsfrågorna förändrats genom sociala skeenden och politiska åtgärder i syfte att bekämpa problematiken. Detta syns bland annat i reformerna av lagstiftningen, där nya brottsrubriceringar med särskild inriktning på heder tillkommit, samt i nya formuleringar om ansvar för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i grund- och gymnasieskolans läroplaner. Därmed blir det intressant att resonera kring hur samhällets försök att komma tillrätta med hedersproblematiken kan förstås utifrån det empiriska underlaget, det vill säga rösterna från personer som själva på olika sätt lever eller har levt i kontexter präglade av hedersnormer. Avhandlingen utmynnar således i en diskussion kring hur systemnivån i form av samhälleliga intentioner och interventioner förhåller sig till nyanserna i de berördas livsvärldar. Några av de drag som framstår är att problematiken inte är enkel att förstå och tolka, och att hedern som fenomen är svår att särskilja och ringa in på det sätt som lagar och styrdokument kräver. Genom

Forskningsbevakning

avhandlingen belyses att hedersrelaterat våld och förtryck förvisso är en allvarlig problematik som behöver mötas av insatser på många olika nivåer, men att det är fråga om ett komplext fenomen som innebär en utmaning för många olika verksamheter vad gäller både förståelse och hantering, och som kräver ett relationellt och dialogbaserat förhållningssätt med de målgrupper som berörs.

Att främja läsutveckling i svenska som andraspråk. Undervisning och tidiga insatser

Helén Egerhag (2023), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

According to The Simple View of Reading, both decoding and linguistic comprehension processes are needed for reading comprehension for L1 as well as L2 students. Previous research has shown that early support is important for students who struggle with reading. The thesis aims to investigate the role of decoding and comprehension for students learning to read in Swedish as L2 and how teaching and early special support can promote reading development. The first study in the thesis has a cross-sectional design and examines scores on decoding, vocabulary, and reading comprehension. The results showed that L2 students in grades 1-3 in Sweden had significantly weaker scores on all three tests than L1 students and that both decoding and vocabulary are related to reading comprehension. The results also showed that a significantly higher proportion of L2 students were in need of extra support in reading. The second study is a systematic scoping review that identifies findings from reading intervention studies of L2 students. The results showed that additional small group or within-class programs can support L2 students when teaching is matched to their individual needs. The study also supported the view that instruction in skills in one language can transfer to skills in another. The third study has a between-groups design and investigates the impact of a Response to Intervention (RTI) model with a focus on decoding. The results showed that the RTI model had the potential to promote both L1 and L2 student's reading ability but to a lesser extent among L2 students. The fourth study has a single subject design and examines the impact of a systematic word decoding intervention in Swedish for students learning Swedish as L2. All students improved their word decoding ability. In conclusion, it can be seen that differentiated balanced reading instruction and early support in an inclusive setting can promote reading ability in students learning Swedish as a second language. A second language perspective in early reading education is discussed.

Interkulturalitet och historia: Historieundervisningens teori och praktik i en mångkulturell värld

Maria Johansson (2023), Karlstads universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Elever i dagens skola lever i en tid präglad av kulturell mångfald och rörelser av människor, vilket ställer samhället inför utmaningar. Denna avhandling menar att historia som skolämne har något värdefullt att tillföra för att rusta elever att förstå och orientera sig i en mångkulturell värld. Samtidigt finns inneboende spänningar i historieämnets möte med det mångkulturella samhället som blockerar denna potential. Tidigare berättelser om vad det innebär att leva i samhället tycks inte längre spegla den verklighet vi lever i. I avhandlingen undersöks vad interkulturalitet i historia kan vara som idé och praktik genom fyra studier. Studierna följer på varandra i en hermeneutisk process där teoriutveckling samspekar med praktisknära fallstudier från historieundervisningens klassrum. Avhandlingen argumenterar för att interkulturalitet i historieundervisning bäst förstås som en perspektivförskjutning, ett erövrande av en specifik blick där interkulturalitet och historia ger varandra färg och olika tidsliga och rumsliga lager möts och kan öppna det förflutna för interkulturella kopplingar. Hur detta kan möjliggöras, liksom vilka svårigheter som kan uppstå, diskuteras i bokens kapitel. Slutligen föreslås för läraren en praktisk didaktisk modell för interkulturell historieundervisning.

The Role of Literary Texts in Swedish Upper Secondary EFL Education: The Teacher Perspective

Chatarina Wolcott (2023), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Lärare i Sverige har en inverkan på hur kunskapsmål behandlas, vilket kursmaterial som används, och även i vissa fall hur ett visst innehåll kan motiveras. Hur stor påverkan lärarens roll kan ha i denna bemärkelse beror delvis på hur explicita läroplanerna och ämnesplanerna är beträffande ett specifikt fenomen eller fokus. Detta gäller alla ämnen, nivåer och utbildningsformer, oavsett om det rör grundskolan eller gymnasiet. I ämnesplanen för ämnet engelska på gymnasiet legitimeras exempelvis användningen av skönlitterära texter i första hand genom authorization (jfr. Dodou, 2021b; van Leeuwen, 2008), dvs. genom att de helt enkelt ska användas (Skolverket, 2021). Deras syfte är dock oklart. Ska de främst användas som en källa till språkinläring, kunskap om kultur och läsförståelse eller skulle de kunna användas för andra syften såsom litterär kompetens och läsupplevelser? Denna avhandling behandlar skönlitterära texters roll i engelskundervisningen på gymnasiet från lärares perspektiv i syfte att undersöka relationen mellan innehållet i ämnesplanen och lärares val och beslut gällande skönlitterära texter. Studien är baserad på en mixed methods approach där första fasen innefattar en kvantitativ enkätundersökning (404 respondenter) och andra fasen en kvalitativ intervjustudie med fokus på intervjuer med 16 deltagare från enkätundersökningen. För att analysera resultaten har ett teoretiskt ramverk använts bestående av Goodlad et al:s (1979) curricular domains (läroplansdomäner), nyskapade begrepp för studien i form av lärares litterära repertoarer (lärares övertygelser och antaganden om skönlitteratur och litteraturstudier som inte uteslutande kan kopplas till ämnesplanen i engelska) och EFL-repertoarer (lärares övertygelser och antaganden om skönlitteratur som kan kopplas till innehållet i ämnesplanen i engelska rörande exempelvis språkutveckling och kultur) med inspiration av McCormicks (1994) modell samt Applebees (1996) undervisnings- och lärandeteorier. Nyckelresultat från fas I av studien (enkätundersökning) visar bland annat att lärare i engelska på gymnasiet föredrar att fokusera på narrativa texter såsom romaner och noveller samt att exempelvis poesi behandlas i större utsträckning i Engelska 6 och Engelska 7, vilket till viss del kan kopplas till ämnesplanen och eventuellt också till innehåll i olika lärarutbildningar (jfr. Dodou, 2020). När det gäller syftet med att använda skönlitterära texter visar resultaten att betoningen på samtliga nivåer ligger på läsförståelse men även på dessa texters förmåga att engagera eleverna till kritiska tankar och, bland annat, affektiv respons. Det sker en stegring i inriktning av textinnehåll kopplat till litterära aspekter och kritisk tänkande från Engelska 5 till Engelska 7. Denna progression kan också ses i vikten av att fokusera på litterära epoker och författarskap. Strategier som rör arbete med skönlitterära texter handlar i hög grad om elevcentrerat lärande

där gruppdiskussioner anses viktiga i alla stadier av läsningen: före läsning, under läsning, och efter läsning oavsett nivå. Lärarcentrerad undervisning beskrivs också i form av föreläsningar. Dessa är framför allt mer vanligt förekommande innan ett läsprojekt påbörjas, och då speciellt i de senare kurserna i engelska. Det är i synnerhet när ämnesplanen i engelska inte tydligt pekar på vad som ska ligga i fokus som lärares litterära repertoarer blir synliga, exempelvis gällande ökningen av ett litterärt fokus från Engelska 6 till Engelska 7 och därmed fokus på litterär kompetens (jfr. Culler, 1975; Torell, 2002). De viktigaste resultaten från fas II av studien (intervjuundersökning) visar på variationer beträffande de tankar lärarna har kring textval. Vissa lärare fokuserar, till exempel, mer på äldre litteratur som kan kopplas till idén om kulturarv (jfr. Alexander, 2000) eller till en föreställning om äldre verk som källor till kunskap om, bland annat, roten till sociala problem (jfr. Persson & Sundmark, 2022), medan andra i större utsträckning behandlar samtida litteratur med fokus på ungdomslitteratur, på grund av språknivå och tonårsrelevans (jfr. Bland, 2023; Matz & Stieger, 2015). En del lärare använder också multimodala texter, speciellt som en form av visuell eller auditiv stöttning i undervisningen och för att engagera eleverna (jfr. Sert & Amri, 2021; Thyberg, 2022), medan andra inte kopplar samman dessa typer av texter med litteraturbegreppet. Det verkar dock finnas en någorlunda utbredd samsyn kring vikten av kollaborativa undervisningsformer med fokus på textengagemang (jfr. Delanoy, 2015; Volkmann, 2015) där elevinteraktion med ett gemensamt fokus på respons, reflektion och analys är i centrum snarare än endast språkrelaterade lärandemål. För flertalet intervjudeltagare tycks läsförståelse vara i fokus i högre grad i Engelska 5 medan betoningen på kollaborativa former av läsarespons, kritiskt tänkande och analys ökar i takt med att eleverna går igenom gymnasiets tre nivåer. Därför tycks de skönlitterära texternas upplevda funktioner vara förankrade i EFL-repertoarer i början av gymnasieutbildningen och därefter blir lärares litterära repertoarer mer framträdande. Resultaten visar dock på skillnader i lärares litterära repertoarer rörande skönlitteraturens funktion i engelskundervisningen där några lärare pekar på, till exempel, språkinläring som det mest centrala. Sammantaget visar studien att trots betydande fokus på instrumentella mål i ämnesplanen i engelska (jfr. Dodou, 2021b; Persson & Sundmark, 2022; Sigvardson, 2021) och mätbarhet i kunskapskraven (se Borsgård, 2020) inriktar sig majoriteten av engelsklärare på gymnasiet också på litterära aspekter och läsarespons (fas I och fas II) med inslag av kulturellt lärande där förståelse och empati för andra människor och kulturer behandlas med hjälp av skönlitterära texter (fas II). Det finns dock skillnader som tyder på att olika mål förekommer när litterära texter är i fokus, exempelvis när litterär kompetens inte behandlas alls. Dessa resultat pekar på vikten av en fortsatt nationell diskussion kring skönlitterära texters roll, relevans och unika möjligheter i engelskundervisningen.

Experiences of Speaking with Conversational AI in Language Education

Elin Ericksson (2023), Jönköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Speaking a second or third language is challenging to both teach and learn. Spoken dialogue systems incorporating embodied conversational agents provide low-anxiety environments for practising speaking. However, there is limited research exploring the application of digital tools to enhance speaking skills. This thesis aims to explore and gain a nuanced and critical understanding of how conversational AI is experienced by lower-secondary students during their institutional language education when practising speaking skills through face-to-face interaction. The analysis focuses on teachers' views and experiences of teaching speaking and students' self-reported experiences in two spoken dialogue systems. The findings reveal that teachers are willing to incorporate conversational AI as a complementary tool when teaching speaking skills. Students reported sustained educational experiences, finding it easy, fun, safe and confidence-building. However, disengagement occurred when scenarios lacked sufficient relevance or challenge. Communication breakdowns resulted in frustration, while the extent to which students related socially with the conversational agent influenced their overall experience. Students' educational experiences align with principles of effective language learning, providing valuable supplementary opportunities for practising speaking in social interaction. Still, teachers and students need to be aware of the limitations and challenges experienced by individuals, hence pedagogical framing is recommended.

Diskurser och dilemman i gymnasieskolans samhällskunskapsundervisning

Eveline Möllenborg (2023), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The aim of this thesis is to explore, from a critical interpretive perspective, how discourses and ideological dilemmas emerge in upper secondary school teaching in civics in relation to the upper secondary school curriculum Lgy11. The theoretical perspectives and concepts are developed within the frameworks of curriculum theory and discursive psychology. While curriculum theory directs attention toward what counts as knowledge in the subject of civics, discursive psychology focuses more specifically on the social construction of discourses and dilemmas that emerge from teachers' and students' understanding of the teaching of the subject. The data of the study consist of interviews with 22 teachers, 98 students, and nine principals in Swedish upper secondary schools. Subject matter curricula in civics have also been analysed. The first empirical chapter deals with discourses that can be linked to the understanding of the nature of civics as a subject in upper secondary school. The second empirical chapter highlights discourses of teaching in civics. In the third empirical chapter, civics as a democracy subject is discussed, with a starting point in the typology of "the good citizen" by Westheimer and Kahne. The empirical findings and analyses indicate several different discourses. Within discourses of the subject of civics, the subject is constructed as a subject of democracy, as a subject of economy, as a subject of analysis, and as a functional subject. Regarding teaching in the subject of civics, the emerging teaching discourses in the subject are as arenas for individual positioning, socialization, student-active learning, and teacher-led teaching. For the students in university preparatory programs, analytical skills are emphasized in the teaching of civics. In vocational programs, the teaching has an emphasis on personal responsibility. However, students in both vocational and university preparatory programs are not expected to engage in society as adults to any great extent. Civics is taught with an emphasis on citizenship education as a matter of shaping personally responsible citizens.

Villkor för lärande – Utbildning på språkintruktionsprogrammet ur lärar- och elevperspektiv

Erika Bomström Aho (2023), Åbo akademi

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Using the third space theory, the overall aim of this thesis is to study and problematize conditions for learning which are provided for newly arrived students in the Language Introduction Program in upper secondary school. By highlighting factors that affect these students' education in four sub-studies, the study contributes in-depth knowledge about the Language Introduction Program. The program is one of five introductory programs in Swedish upper secondary school that admits newly arrived students from the ages of 16 to 19. The thesis adopts an ethnographically inspired approach and consists of four qualitative sub-studies that highlight factors and issues that affect the education of students in the program. The data consist of observations of lessons in five different subjects, interviews with teachers and students, and assessment material that looks at the prior knowledge and experiences of students. The theoretical framework of the thesis is Bhabha's third space theory, which is employed for the analysis of the results and conclusions. The findings indicate that knowledge in Swedish and knowledge learned in Swedish schools is highly valued by the teachers. What teachers and students say demonstrates that knowledge of Swedish is perceived as key to employment and a place within society. The results also show that some school knowledge gained earlier by students, in addition to knowledge acquired in Swedish schools, is more highly valued and made visible in a different way than the knowledge gained in other ways. The findings also indicate that what teachers say about knowledge in relation to Language Introduction students positions the students as students not knowing Swedish, or as some of the participating teachers put it, students who do not "have the language", indicating specifically Swedish. The students themselves talk about how they lack Swedish and how they must learn Swedish, which corresponds then with what the teachers say. Furthermore, the results show that some teachers use the term "students without background" to refer to students with little or no experience of formal schooling. This makes knowledge gained through formal schooling visible, and knowledge gained in other ways by students "without background" invisible. A conclusion that can be drawn from this thesis is that the students at Language Introduction are stereotyped as students with different knowledge than expected, that the education on the program is not based on the students' conditions and that their opportunities for learning are therefore not equivalent to those of students in other programs in Swedish schools.

Lärares lärande i gränlandet mellan skolans och vetenskapens praktiker – Aktionsforskning som socialt lärande

Peter Johannesson (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The study aims at deepening the knowledge about how teachers learn as they collaborate to improve their teaching practices through action research. The research questions are as follows: How does teachers' professional learning unfold in school practice as they engage in improving their teaching practices through action research? What opportunities and challenges emerge from and for teachers' professional learning at the boundaries between school and research practices? What is the significance of the social context, which also involves students, for teachers' learning? This action research study, involving an upper secondary school in Sweden, was carried out in the academic year 2017/2018. The action research methodology entailed the abductive process of combining empirical work with the theoretical framework developed by Wenger and colleagues, commonly referred to as 'communities of practice'. Teacher learning through action research is explored in three papers. Together, the findings show how teachers learn collectively by developing their repertoire, developing forms of mutual engagement, and tuning their enterprise when negotiating on the local improvement work and the action research approach. The process involves dialogues, the use of research and theory, planning and realising interventions, and reflecting on experiences. Joint work between the teachers and the professional development leader functions as a boundary process where two sets of practices, classroom and research, are coordinated and contribute to the learning process in the professional development practice. The process involves negotiations on three competing sets of norms and values: the school's local development area, the action research approach, and the teachers' individual values in relation to classroom practice. Collaboration within the local community is essential for meaningful value creation and thus, learning. Findings suggest that teachers should be given recurrent opportunities to define values throughout the process. Learning at the boundaries in between school and research practices entails a mutual openness to deal with differences and engaging uncertainty in the process of learning of what is yet unknown. In addition, the findings show how student participation can contribute to teachers' learning by adding valuable viewpoints regarding classroom experiences. The study contributes with knowledge about how teachers learn in a social mix of practice, meaning and contexts.

Bedömning i fokus för skolans pedagogiska uppdrag

Camilla Svens-Liavåg (2024), Åbo akademi

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Undervisning, lärande och bedömning av lärande är centrala komponenter i den finländska grundläggande utbildningens uppdrag. Uppdraget regleras av styrdokument utformade av Undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och lokala utbildningsaktörer. Bedömningen av eleverna utgår alltid från mål och kriterier i läroplanerna och elevens temperament eller personlighet ska inte påverka den. Förutom kunskaper i de olika ämnena är också elevens arbete inkluderat i betygsvitsordet. I den här studien deltog drygt 1 100 finlandssvenska elever i den grundläggande utbildningens sista årskurs. Studien undersökte hur faktorer som motivation, uthållighet och impulsivitet är kopplade till vitsord i modersmål och litteratur, matematik och uppförande. Resultaten visade att det fanns samband mellan lärares upplevelse av elevers motivation och elevers vitsord i modersmål och litteratur och i matematik. På modersmålsvitsordet inverkade dessutom elevens uppförandevitsord, då hög motivation kombinerad med gott uppförande gav högre vitsord, medan låg motivation och lägre uppförandevitsord gav lägre vitsord. Hög uthållighet och låg impulsivitet gav högre modersmålsvitsord, medan låg uthållighet och hög impulsivitet gav lägre vitsord i modersmål. Vitsorden som ges i slutet av den grundläggande utbildningen öppnar för framtida studier, då det oftast är på basen av dem man antas till följande utbildningsstadium. Vitsorden förväntas vara jämförbara mellan olika skolor, men bedömningskriteriernas tolkningsbarhet försätter elever i olika position, vilket skapar trovärdighetsproblem. Lärare som ska utföra bedömningen behöver tydliga instruktioner som är möjliga att förverkliga och omsätta i praktisk handling. För att garantera nationell jämlikhet i bedömningen måste utbildningsmyndigheterna diskutera och synliggöra komplexiteten i bedömningsuppdraget, erbjuda fortbildning åt lärarkåren och initiera forskningsuppdrag för att studera uppdragets komplexa natur.

Creating a school culture promoting co-teaching. Experiences of school leaders, teachers and students

Maria Rönn-Liljenfeldt (2024), Åbo akademi

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Samundervisning mellan speciallärare och klass- eller ämneslärare är en rekommenderad undervisningsmodell för att stödja alla elever i det gemensamma klassrummet. Samundervisning nämns i forskning och i den nationella läroplanen som ett sätt att differentiera undervisningen och tillgodose de elevbehov som finns i klassen. Trots detta har tidigare forskning visat att det verkar vara svårt att implementera samundervisning i de finländska skolorna. Användningen av undervisningsmodellen förverkligas i olika grad både mellan och i skolor. Syftet med avhandlingen var att fördjupa kunskapen om rektorers, lärares och elevers upplevelser av samundervisning i skolor (F-6) där undervisningssättet har realiserats och att fördjupa förståelsen för vad som bör beaktas i skapandet av en skolkultur som främjar samundervisning. Datasamlingen har bestått av individuella intervjuer med rektorer, enkät riktad till elever i årskurserna 4–6 och gruppintervjuer med lärare. Resultaten visar att eleverna, oavsett om de har specialpedagogiska behov eller inte, uppfattar samundervisning positivt i relation till det egna lärandet, delaktighet och socialt klimat. Enligt rektorerna skulle samundervisning inte vara en realitet i skolorna utan den enskilda lärarens engagemang och intresse. Resultaten indikerar också att om samundervisning ska utvecklas till en naturlig del av skolans verksamhet kan ansvaret inte läggas på den enskilda läraren. Lärarna betonade behovet av strukturer kring samplaneringstid och samundervisning samt tydligt stöd från rektorn vid utveckling av samundervisning. En central implikation av denna studie är att lärare och rektorer bör bli mer medvetna om lärarkulturen i den egna skolan för att kunna identifiera hinder och möjligheter för att förverkliga samundervisning. Resultaten kring elevers upplevelser av samundervisning visar att undervisningssättet har ett mervärde som behöver beaktas i utvecklingen av den specialpedagogiska verksamheten i skola.

Beyond the plate: Food and health, aesthetics and meaning-making in Home and consumer studies

Gita Berg (2024), Uppsala universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The overall aim of this thesis is to cultivate understandings of how meanings regarding food and health are made within the school subject home and consumer studies (HCS). The thesis builds on empirical data generated through a comprehensive case study, where 12 students from one school class and their two teachers were followed in HCS over the course of a school year. The methods used were observations, interviews, focus groups, and document collection. This work comprises four papers, where Paper I covers students' meaning-making during cooking with a focus on aesthetic judgments. The results of Paper I illustrate different ways in which the students used aesthetic judgments, and how aesthetics became integral to meaning-making. Paper II investigates food for health as educational content, using qualification, socialization, and subjectification as an analytical framework. The results exemplify how these three educational functions can be operationalized empirically, and how a given educational content opens up for meaning-making that goes beyond learning facts and skills. In Paper III, thematic analysis is used to gain an overview of which aesthetic values were constituted in the studied practices, and how. Thus, the central roles of aesthetics in HCS food education were further illustrated. Lastly, Paper IV investigates use of the plate model as a food educational tool, using three planes of analysis as a framework. The results demonstrate how the plate model can be useful in food and health education, but also that it needs to be used with caution, for example to avoid conveying a rigid message of "right" and "wrong" dishes. Taken together, the results of the four papers show how food was a central transactant in the studied practices, i.e., how the food itself became an important co-actor in the meaning-making processes. Second, the discrepancy between the students' focus on immediate food experiences and the teachers' instrumental orientation is highlighted. In summary, this thesis provides empirically grounded contributions to support food educational practices in general, and HCS subject didactics in particular. Additionally, it strengthens the position of HCS as a subject to be reckoned with in wider didactic contexts, as well as in the emerging field of disciplinary aesthetics.

Maintaining teaching: exploring te(a)ch-abilities with actor-network theory

Sara Mörtsell (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The thesis investigates everyday teaching with digital technology during the Covid-19 pandemic in 2020 and 2021. The pandemic was one of the world's largest disruptions to everyday education with both health and education at stake. With the pandemic control measures affecting upper secondary education in Sweden, gathering in the classroom cannot be taken for granted and digital technologies accelerated and intensified everyday practices. The aim is to explore the relation of teaching and digital technology. How can we understand the ways in which digital technology and teaching become jointly experimented with to cope with pandemic uncertainty? With an Actor-Network theory (ANT) approach, the thesis puts emphasis on how everyday teaching holds together at the pandemic intersection of routine and breakdown. The everyday teaching practices during the pandemic is an empirical focal point for inquiry into how they become enacted and, secondly, what the implications are for knowledge production when examining this novel educational practice with ANT's relational materialism. To answer these questions, ethnographic methods are used with an upper secondary school in Sweden from May 2020 to June 2021. The fieldwork consists of empirical engagements in school visits, interviews, and online observations. In line with recent ANT scholarship, the methodological approach is articulated as a care-ful methodology. It implies tracing vulnerable and stable relations that enact sociomaterial practice and acknowledging cuts and becoming. The results show how a manifold of more-than-digital practices enact everyday teaching. The included studies in the thesis examine attendability and mundane rituals, lesson enactments of scheduling practices, and digital platforms that co-produce specific practices while obscuring others. Teaching in the pandemic challenges taken-for-granted notions of a rapid transition to distance and online teaching. By surfacing neglected aspects of everyday teaching with digital technology the thesis discusses how 'digitalisation of teaching' erases the local work of everyday teaching as an equipped practice. In conclusion, the proposal is made that maintaining teaching takes into account the materiality, abilities, care, and vulnerabilities that enact everyday teaching.

“Should i stay, or should i go”: teachers’ motivation to stay at their workplace

Jeffrey Casely-Hayford (2024), Karolinska institutet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The overarching aim of this thesis was to increase the knowledge on the relationship between teachers’ psychosocial work environment and teachers’ retention intention. This was done by exploring the psychosocial work factors and mechanisms that facilitate teacher retention in four studies. The first study in this thesis was a cross-sectional study that explored the individual and contextual factors associated with Swedish teachers’ intention to remain in the profession (n= 5903). The main finding in study 1 was the importance of teachers’ work-related health for their retention intention and that transactional work stress models such as the JD-R model are needed to understand how psychosocial work factors influence teachers’ retention intention. The second study was a qualitative interview study teachers (n= 8) that explored the specific aspects of teachers’ psychosocial work environment that facilitated teacher retention in a positive deviant case: a school that has the characteristics of a hard-to-staff school but that has had a low turnover rate over time. The analysis of the teachers’ narratives pointed to the importance of the teachers’ surrounding social context and suggested that their decision to remain at their school was due to being embedded in a protective professional community. The teachers’ decision to remain at the school was attributed to the teacher social capital found within this protective community which provided them with a sense of security and belonging, recognition and appreciation. The third study was a prospective longitudinal study that examined the longitudinal influence of three job demands (quantitative demands, emotional demands, work pace) and four job resources (possibilities for development, social support from supervisor, social support from colleagues, recognition) measured at baseline with exhaustion, work engagement, and retention intention measured at two timepoints (12-months and 24-months; n= 308). Moreover, the third study also explored the buffering effect of each job resource on the relationship between each job demand and exhaustion at 12-months and 24-months. The main findings in study 3 were that the influence of the health-impairing process on teachers’ retention intention is stronger than that of the motivational process and that the buffering hypothesis proposed by the JD-R model needs further development. Lastly, the fourth study examined the relationship between psychosocial safety climate, job demands, and job resources measured at the school-level with teacher turnover at 12-months and 24-months using objective turnover data from 14 schools in two Swedish municipalities. The main findings in study 4 were that the examination of school-level teacher turnover requires the consideration of labour market dynamics, and that psychosocial safety climate is a viable predictor of teacher turnover. Therefore, the combined findings in this thesis point to the importance of teachers’ work-related health; the management of psychosocial risk factors; and protective job resources such as collegial relationships for teachers’ retention intention.

Mål, matematik och mening: om identitet i mötet med gymnasieskolans yrkesprogram

Karoline Holmgren (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

En gymnasieexamen är en nödvändighet för ungdomars inträde på arbetsmarknaden och en viktig förutsättning för att i förlängningen undvika arbetslöshet och utanförskap. Därför är det oroande att en stor grupp yrkeselever i Sverige varje år avslutar sin gymnasieutbildning utan att erhålla en yrkesexamen. En nationell kartläggning visar att främsta anledningen till att unga avslutar sin yrkesutbildning utan en yrkesexamen, är den obligatoriska matematikkursen (Ma1a). Syftet med denna avhandling är därför att bidra med kunskap om yrkselevers möte med gymnasieskolan, med särskilt fokus på Ma1a och elevers möjlighet att nå målen. Centralt är elevers identitetsskapande i den miljö som gymnasieskolans yrkesprogram innebär. I avhandlingen presenteras två studier: För att ge en bred bild från flera olika skolaktörer (pedagoger elevhälsa och rektorer) undersöker den första studien skolpersonals beskrivningar av vad som kan påverka yrkselevers måluppfyllelse i Ma1a. I den andra studien riktas blicken mot yrkselevers egna berättelser med syftet att bidra med förståelse för ungdomarnas möte med gymnasieskolans yrkesprogram. Studien har ett särskilt fokus på det identitetsskapande som sker och analyserar elevers berättelser utifrån fyra dimensioner; personlig dimension, social dimension, ämnesdimension samt yrkesdimensionen. Resultatet visar att andra aspekter än enbart ämnesdidaktiska faktorer spelar roll för måluppfyllelsen i Ma1a. Yrkeselevers identitetsskapande i mötet med gymnasieskolan tycks vara en sådan aspekt: Att vara elev på gymnasial yrkesutbildning omfattar en väv av relationer och samband mellan personlig identitet, social identitet, ämnesidentitet och yrkesidentitet och innebär att lärande och utveckling sker i alla dessa fyra dimensioner. Resultatet visar att matematikmisslyckanden under tidigare skoltid, betydelsen av yrkselevers behov av tillhörighet samt diskurser i skola och samhälle gällande yrkesprogram, yrkeselever samt matematikämnet inverkar på elevernas identitetsskapande. Slutsatser som kan dras är att om det uppstår skolsvårigheter, det vill säga att yrkeselever riskerar att inte nå målen, bör stödinsatserna fokusera på alla fyra dimensionerna av yrkselevidentiteten, inte bara på ämnesdimensionen.

Trygga och otrygga platser – en etnografisk studie om våld och utsatthet bland barn i fritidshem

Anna-Lena Borg (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Skolvåld förekommer i alla länder och påverkar många barn i deras vardag. Det finns idag en omfattande svensk och internationell forskning om våld i olika skolmiljöer, men få studier som undersöker våld bland barn i fritidshem. Undervisningen i fritidshem ska ge eleverna möjlighet att utveckla goda kamratrelationer, samt känna trygghet och tillhörighet i elevgruppen. Dessvärre visar Skolverkets statistik och statliga utredningar att det råder brist på utbildade lärare i fritidshem och att verksamheten många gånger är ansträngd på grund av stora barngrupper och en bristfällig personaltäthet. I en studie av Friends framkommer att 54 procent av eleverna i årskurs F-3 och 45 procent av eleverna i årskurs 4-6 uppger att de utsatts för kränkningar av andra elever. För de flesta barn i åldrarna 6–9 år består vardagen av både skola och fritidshem. Avhandlingens syfte är att undersöka hur våld tar sig uttryck bland barn vid två fritidshem och hur barn själva beskriver sina upplevelser i relation till våld, utsatthet och plats, samt hur personal i fritidshem beskriver och hanterar situationer då våld och utsatthet förekommer bland barn i fritidshemmet. Fältarbete har genomförts vid två olika fritidshem. Under fältarbetet har observationer, intervjuer med barn och personal och samtalspromenader genomförts. Studien tar bland annat sin utgångspunkt i Johan Galtungs teori om olika typer av våld, samt Doreen Masseys, Henri Lefebvres och The Roestone Collectives teorier om plats och rumslighet. Denna sammanläggningsavhandling består av en kappa, samt fyra delstudier, varav tre är författade av doktoranden och en är samförfattad. De fyra delstudierna bidrar med kunskaper om hur, var och när våld uppkommer och förekommer bland barn på de två fritidshemmen. Olika nivåer av våld, i form av direkt, strukturellt och kulturellt våld visar sig förekomma i framförallt ett av fritidshemmen, där våld också normaliseras. Vidare visar delstudierna hur barn och personal hanterar våld och rumsligheter som kan uppfattas som trygga eller otrygga. Barnen använder olika strategier för att undvika och hantera otrygga rumsligheter. Personalen har i det ena fritidshemmet en hög grad av kontroll och struktur, medan det är friare i det andra. Lokala förutsättningar, såsom tillgång till ändamålsenliga lokaler och personalresurser i fritidshemmen, visar sig i denna avhandlingsstudie få betydelse för barns vardagsliv.

Inkludering i skolan?: Mellan motstridig utbildningspolicy och en mångprofessionell undervisningspraktik

David Paulsrud (2024), Uppsala universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Although inclusive education has been a global political aim for decades, it seems to have been difficult to take substantial steps towards inclusion in teaching practice. While previous research shows that the recontextualization of inclusive education from policy to practice is complex and involves several aspects, studies rarely take more than one or a few of these aspects into account and tend to focus on either the policy level or the teaching of students with different needs in schools and classrooms. The aim of this thesis is to gain a broader understanding of these matters through three sub-studies analyzing Swedish national policies as well as teachers' and special educators' enactment of inclusive education in schools. Drawing on a multidimensional understanding of policy enactment, the studies make use of multiple analytical tools and procedures in order to take into account both discursive, interpretive and contextual aspects of enactment. The thesis shows that the recontextualization of inclusive education from policy to practice is associated with a number of dilemmas, which need to be resolved by local school actors. Firstly, Swedish education policies on differentiation, special education and inclusive education have been constructed over time as solutions to different problems, thus imposing conflicting demands on practitioners. Secondly, the analyses show how both policy documents and local school actors' descriptions of their practice are largely shaped by discourses emphasizing student performance in relation to standardized goals, which constrain inclusive ambitions. Nevertheless, the findings present many examples of inclusive cooperative practices and creative classroom resolutions to dilemmas. In this regard, the thesis illuminates how the room for interpretation and action while enacting policy can differ between actors depending on their position in the local school organization, exposure to external policy demands and contextual constraints. By illustrating how local school actors navigate through conflicting demands by moving between discourses and practices that are inclusive in some aspects but not in others, the thesis contributes both empirically and theoretically to research on inclusive education and policy enactment.

Young students' mathematical argumentation in social interaction: Video-based observations of student-student interaction during everyday work in the mathematics classroom

Hanna Fredriksdotter (2024), Uppsala universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Previous research indicates that students benefit from engaging in mathematical problem-solving activities together with peers. The aim of this thesis was to increase the knowledge of how social interaction can contribute to shaping young students' mathematical argumentation. The analysis was based on a dialogical perspective on communication. In particular, an ethnomethodological approach was applied to the analysis of students' social interaction while engaging in discussions about solutions to mathematical tasks. Students' contributions to interaction were analysed using Conversation Analysis and multimodal analysis. In addition, the contents of students' explanations, justifications and generalisations were analysed according to procedures of qualitative content analysis. The empirical material consisted of video recordings of naturally occurring interaction during mathematics lessons in two grade-6 classrooms (i.e., among students who are 11–12 years old). Findings were presented in four studies. Study I indicated that the mathematical argumentation among students working in the same classroom can orient towards very different social and sociomathematical norms. Study II focused on students' use of different types of justifications, showing that their general arguments consistently built on (and agreed with) results of preceding examinations of particular examples. In Study III, students' strategies of handling differing proposals were analysed, which showed that students often solicited explanations of peers' proposals by commenting on or asking questions about them without explicitly criticising them. Moreover, when students conceded to someone else's proposal and rejected their own, concessions and rejections were marked by affect-laden and/or embodied acts, indicating an urgency to display a change of state. In addition, marking their concessions may be part of students' ways of displaying independent epistemic access to the mathematical task as well as to the differing proposal. Focusing on students' methods of co-constructing general arguments, Study IV confirmed the importance of having access to and building on others' arguments. In addition, Study IV showed how the use of linguistic resources can indicate that students have identified regularities and/or transferred known mathematical facts into a new context. The detailed analysis of students' argumentation while engaging in mathematical problem solving with peers emphasised the reflexive relation between "social" and "mathematical" aspects of interaction in the mathematics classroom. The analysis also exemplified how young students' use of justifications can be a first stage in developing an understanding of formal mathematical proof.

Bildning i idrott och hälsa – gymnasieelevers uppfattningar om kunskap, lärande och bedömning

Nina Westrin (2024), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The aim of this thesis is to better our understanding of the relationship between physical education and health as a school subject and the school's overall mission. Drawing on an educational perspective, the intention is to interrogate students' perceptions of knowledge, learning and assessment in the subject. With this thesis, I want to contribute to the ongoing discussion about what constitutes knowledge in physical and health and open up for reflections on alternative perspectives on knowledge in the subject. The thesis is a compilation consisting of three empirical studies presented in four articles, study one and the first two articles are also part of my licentiate thesis. In study two, two classes at an upper secondary school were followed during their physical education and health classes for one whole school term. The data in study two consists of interviews, observations, informal conversations and teacher-student grade discussions. Study three comprises observations and conversations with students from two classes participating in six lessons each on ball games. The data analysis in both study two and three are based on non-affirmative theory where both subject-specific knowledge and generic knowledge are central. The analysis shows that the students perceive that they learn subject-specific knowledge as well as generic knowledge but, for the most part, reproductive and affirmative learning is associated with subject specific knowledge. However, the studies also show that the students may use this affirmative (sporting) knowledge in a final individual "healthproject" and somewhat alter the reproduced and affirmative content, to achieve their personal health goals and this learning may then be seen as more non-affirmative. At the same, some students are not able to achieve this reproductive and affirmative learning, which can mean that their knowledge "toolbox" is more limited for the final health project and, by extension, health in a lifelong perspective. In order to enrich and enhance the educational outcomes for students in physical education and health, the pervasiveness of reproductive and affirmative knowledge needs to be challenged by a more non-affirmative way of thinking.

Vocabulary development in the early school years. Association with demographic factors, formal schooling and summer vacation, and the effects of a teacher Continuing Professional Development program

Ida Rosqvist (2024), Lunds universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Background: Well-developed vocabulary skills are crucial for academic success. Students having the language of instruction as a second language and students from lower socioeconomic backgrounds often have lower performance on vocabulary assessments. Teachers play an important role in supporting the vocabulary development of all students, regardless of background and educational needs. Aims: To investigate how summer vacation and formal schooling, as well as demographic factors such as level of parental education and bilingualism, are associated with vocabulary development in the early school years, and to evaluate the effects of a language and communication focused teacher Continuing Professional Development (CPD) program on both the participating teachers and on the vocabulary development of their students. Methods: The CPD program was delivered to teachers (n = 25) serving children in grade one and two (n = 209; age 6 – 9 years) and consisted of 11 weekly 90-min sessions introducing hands-on strategies to enhance language learning opportunities and interactions in the classroom. Both teachers and their students were assessed pre, post and at three months follow up after the CPD. Teachers were assessed with self-reports on activities and interactions in the classroom, and their self-efficacy of classroom management, as well as with qualitative analyses of statements made by the teachers in structured conversations. Students were assessed with a test battery targeting a broad range of language skills (including a Semantic Verbal Fluency/SVF task, and a Word Definition/WD task), as well as a non-verbal cognitive test. Background information was collected through parental questionnaires. Results: Paper I: SVF performance was negatively affected by summer vacation and positively affected by formal schooling. Variance in development could not be predicted by bilingualism, level of parental education, general language ability, or non-verbal ability. Paper II: Monolingual students outperformed bilingual peers on the WD task. However, bilingualism alone could not explain the variance in performance. Paper III: The CPD was well-received and appreciated by the teachers and qualitative analyses indicated signs of increased knowledge. However, no statistically significant effect was seen in self-reports on activities and interactions in the classroom, or self-efficacy of classroom management. Paper IV: The CPD might have a positive impact on the students' WD performance, but not on the SVF performance. Conclusions: There is an interaction between several factors associated with students'

Forskningsbevakning

vocabulary development, and no factor in isolation can explain the variance in performance. A CPD program of this sort may result in some signs of change in teachers' knowledge and their students' WD development, but there is no guarantee that taking part in a teacher CPD results in clearly improved teacher or student outcomes.

Peer Sexual Harassment in the Transition from Childhood to Adolescence

Andrea Valik (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Peer sexual harassment is common among adolescents at school and is associated with adverse psychological outcomes for those involved. Despite this, research on peer sexual harassment in the transition from childhood to adolescence is lacking. The overarching aim of this doctoral thesis was to address peer sexual harassment in the developmentally sensitive period of the transition between childhood and adolescence. The included studies were conducted within the three-year longitudinal PRISE project, with data collected annually in Grades 4 (T1) to 6 (T3) from one cohort of students via questionnaires. In Study I (N = 1007) the aim was to evaluate a new scale, the Peer Sexual Harassment Scale-Child (PSH-C), designed to capture peer sexual harassment in the transition between childhood and adolescence in the school context. Results showed that the PSH-C displayed good psychometric properties, and revealed a two-dimensional structure of the scale in both ten-year-old boys and girls: one dimension reflecting direct verbal sexual aggression and the other reflecting general sexual harassment. Compared to previous research on older adolescents, the results suggest that the peer sexual harassment construct may be structured differently in early adolescence, and gender differences may be less profound. In Study II (N = 997), the lack of knowledge of peer sexual harassment in the transition between childhood and adolescence was addressed by using the PSH-C to examine associations between victimization, perpetration, or witnessing and emotional problems, and how these associations were moderated by gender and class occurrence of peer sexual harassment among ten-year-olds. Results showed that 45% of the participants reported victimization through, 17% perpetration of, and 60% witnessing sexual harassment, with vast overlaps between roles. Sexual harassment victimization and witnessing were related to more emotional problems compared to those not involved. Among those who were victimized, girls reported more emotional problems than boys; while among those who perpetrated, girls reported fewer emotional problems than boys. Both the prevalence of sexual harassment and associations between sexual harassment and emotional problems varied across classrooms, emphasizing the need to take into account contextual factors. Study III aimed to longitudinally examine between-individual, within-individual, and within-school-class variability of the association between peer sexual harassment victimization and emotional problems across early adolescence (ages 10-12 years), also testing the moderating effect of gender (T1 N = 997, T2 N = 966, T3 N = 879). Results showed that victimization was related to more emotional problems across time among both girls and boys, but victimized girls reported more emotional problems than victimized boys. The association between victimization and emotional problems became weaker over time, but not for every individual or in every school class. Instead, adolescents reporting more initial emotional problems reported more emotional problems when

Forskningsbevakning

victimized over time; and in school classes with lower initial levels of adolescent emotional problems, adolescents reported more emotional problems when victimized over time. Together, the studies contribute to a nuanced understanding of peer sexual harassment during the critical transition from childhood to adolescence, highlighting both developmental and contextual factors.

Vägar mot ett svenskt ordförråd: Nyanlända ungdomars ordförrådsutveckling på språkintröduktionsprogrammet

Anna Ingves (2024), Uppsala universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This thesis explores receptive vocabulary development in L2 Swedish among newly arrived students in the Swedish Language Introduction Programme. Using a dynamic, usage-based approach to language learning the thesis emphasizes the influence of language input and various learner related factors on learning outcomes, viewing vocabulary as a dynamically changing system. Two main studies were conducted: a cross-sectional study involving 258 participants and a longitudinal study with 84 participants over 8 months. Additionally, a reference group of 54 L1 and L2 Swedish Upper Secondary students was included. The newly arrived students varied in school background, literacy skills, L1 and previous L2 languages, socioeconomic status, length of residence in Sweden, and study duration in the programme. Their receptive vocabulary was tested using two frequency-based measures, developed specifically for the study and targeting the 5000 most common Swedish words according to a frequency list. Multilevel analysis was used to analyse the relationships between vocabulary knowledge and learner characteristics, learner-internal and learner-external factors, including interaction effects for Swedish proficiency and school background. The results show considerable variability among learners regarding receptive vocabulary breadth and acquisition rates. However, individual frequency profiles vary, with learners of varying proficiency and school backgrounds showing distinct vocabulary acquisition patterns across frequency bands. Significant differences in vocabulary size and growth were found among beginner, intermediate and advanced learners, as well as between advanced learners and the reference group, not only in size but also in composition. Vocabulary size was affected by pre-existing literacy skills, socioeconomic status, academic aspirations and exposure to a broader range of subjects taught in Swedish. However, the impact of different factors varied by proficiency level and school background. The thesis offers insights into the complex system of L2 vocabulary learning, especially in relation to dynamic learner groups. It highlights the significance of a language programme aware of both learner differences and similarities, supporting vocabulary development for learners with different backgrounds to bridge the gap between anticipated and actual learning outcomes.

A school subject under pressure: understanding the changing means and ends of Swedish physical education and health

Louise Lindkvist (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

This thesis is concerned with exploring changes in the organization of Swedish PE, seeking to understand why certain aspects of the subject undergo alterations while others remain relatively stable. Central to this exploration is grasping the ends outlined for PE and the means employed to attain them. The ongoing debate surrounding the need for change in PE has placed the subject in a vulnerable position, susceptible to influence from various interest groups, and more likely to change according to their demands. Despite existing research focusing on various aspects of change within the subject, there remains a gap in knowledge concerning how underlying ideas regarding the purpose and realization of PE are incorporated into its means and ends. Therefore, this thesis aims to understand how shared ideas of appropriate practices in PE contribute to altered or retained organizational principles, with potential consequences for how education is realized. Employing institutional theory, the first research question examines how the research field of PE shapes legitimacy in practice, by identifying 15 dominant research topics. The second research question seeks to understand PE teachers' actions within a broader societal context. This exploration demonstrates how four institutional logics guide PE teachers' decision-making processes. In relation to the third research question, an institutional work perspective sheds light on processes driving certain actions towards change. Through interviews with school leaders, the results highlight four types of institutional work employed as they navigate government-initiated policy. The fourth and final research question delves into how PE teachers navigate the diverse institutional pressures affecting both symbolic and material conditions for implementing change. Employing an institutional logics perspective, the findings show that PE teachers respond to the various pressures in four different ways. The discussion scrutinizes how the actions of organizational members influence institutional structures and vice versa, enabling both change and stability within PE.

Between symbols and words: structural connections in mathematics texts and their effect on reading

Ulrika Wikström (2024), Umeå universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

While students progress through their school years, they are expected to develop reading skills in all academic subjects, including mathematics. Mathematics texts, being multisemiotic, require readers to make meaning not only from written language but also from mathematical symbols and visualizations. Integrating content presented through different sign systems is essential for creating coherence. Thus, the organizational structure of these texts becomes critically important when designing texts for learning. The purpose of this thesis is to build knowledge of the organization of mathematical symbols and written language, and to achieve better understanding of how this organization influences the reading of mathematics texts. First, the structural connections between mathematical symbols and written language in mathematics texts designed for students are characterized. Five distinct categories of such connections—Interwoven, Chunked, Marked, Adjoined, and Referenced—are identified, ranging from connections in which mathematical symbols are integrated into sentences (Interwoven), to those based solely on the proximity between two text sequences (Adjoined). The prevalence of these connection categories in textbooks from different school levels is also investigated. The results indicate a progression in the use of structural connections, with a shift from reliance on proximity in early school years towards a preference for symbols interwoven in sentences between years 2 and 5, suggesting that all students eventually need to navigate texts with interwoven symbols. Additionally, changes can be seen in how symbols are being connected to more detailed meanings. Second, the reading of mathematics texts employing two distinct text designs inspired by the new framework is compared: one design features only sentences with interwoven symbols, whereas the other uses a graphic to highlight key connections between symbols and words. The reading processes and experiences of students are investigated by analyzing gaze measurements and interviews. The results indicate that the two designs have different advantages depending on the situation. While the graphic design can facilitate reading and interpretation by drawing attention to the connections between symbols and words, enabling quicker content matching, the symbols interwoven in sentences might provide better access to details or allow more efficient reading in other contexts. Moreover, individual differences in processing and experiences were noted: while some readers benefitted from the graphic design, others did not. Yet, as reading becomes more complex, the

Forskningsbevakning

graphic is increasingly appreciated. It is concluded that while readers generally prefer text designs that enhance readability, the optimal design varies based on the reader and the context. The discussion includes what text design benefits whom and under what circumstances.

Fröken är lik sin fröken. Om vad som påverkar lärares didaktiska vägval och formar NO-undervisningen på mellanstadiet

Lina Varg (2024), Umeå universitet

[Läs avhandlingen](#)

Abstract

This thesis is about the pedagogical considerations and decisions that upper primary school teachers (students age 10-12) engage with as they plan and conduct teaching in science class. It is also about the factors that have an impact on these considerations and decisions. Science education in upper primary school has been neglected in Sweden and internationally, in both research and development efforts. These years are important because children of upper primary school age are often interested in science, yet they are challenged by for example the presence of more abstract concepts in grade 4 which might negatively affect their science interest. Sociocultural perspectives, curriculum theory, and science didactics are the theoretical points of departure and have guided the planning and implementation of my research as well as the analytical process. By conducting three qualitative studies, consisting of interviews, classroom observations, document reviews, and a practice-based research and development project, I gathered useful and diverse empirical data to enable exploration of current upper primary school science education. 14 teachers were interviewed, an intrinsic case study of one grade six science class' work on a whole topic (seven weeks) was conducted, and curriculum and planning documents from one teacher were gathered. In addition four science teachers from different grade levels (4-6 and 7-9) were invited and participated in pedagogical discussions to contribute knowledge about teachers' collaboration on didactical questions related to continuity in science education. I used qualitative thematic and content analysis to analyze the empirical material from the three studies. The results show that upper primary school teachers place a lot of effort and time into planning and conducting a varied science instruction. They also express and show a great deal of care for and encouragement of their students in science class. In terms of factors that have an impact on the pedagogical considerations and decisions of teachers in upper primary school science, all three studies shared the main results. The following aspects were prominent in terms of the teachers' views and actions: the view of science as a set of static and irrefutable facts, a high regard for the factual content of science curriculum, and varied views of the purpose of practical work in science education. In comparison with previous research, the findings presented in this thesis suggest that teaching practices in upper primary school are often in line with an academic tradition and a view of science as authoritative. Further, the finding that many of the participating teachers often refer to the extensive core content found in science curriculum and emphasize the pressure that this places on them, implies that the purpose of qualification is predominant in their view of the purpose of science education.

Having an attitude toward technology: Rethinking PATT studies from a theoretical perspective to study students' attitudes toward technology

Johan Svenningsson (2024), Linköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

Attityder är komplexa och kan påverkas av olika faktorer, såsom känslor, övertygelser och beteenden. Det övergripande syftet med denna avhandling är att bidra till en teoretiskt förankrad förståelse av attityder till teknik genom att utforska de tre komponenterna av attityder: affektiva, kognitiva och beteendemässiga, bland 12–15-åriga elever i Sverige. Avhandlingen innehåller tre artiklar (Paper I, II, III) och ett bokkapitel (Paper IV) som är baserade på data från två studier. Data (elevintervjuer N=6 och enkät N=173) från den första studien användes i Paper I, II och IV, och data (elevenkät N=485) från den andra studien användes i Paper III. I Paper I valideras en befintlig attitydenkät (PATT) för användning i en svensk kontext. I paper II utvecklas ett instrument för att kvantifiera elevers uppfattningar om teknik och teknikundervisning, detta instrument utvecklades för att kunna studera den kognitiva komponenten av attityder och kallas Mitcham Score. Paper III utgår från de metoder som utvecklats i Paper I och II för att studera sambanden mellan de affektiva, kognitiva och beteendemässiga komponenterna av attityder. I Studie IV diskuteras elevers uppfattningar om teknik som en utgångspunkt för lärare, för att planera och undervisa teknik. De metoder som utvecklats i avhandlingen visar sig vara användbara för att undersöka de olika komponenterna av attityder. Mitcham Score kan ge insikter i elevernas uppfattning om teknik samt användas för att bedöma den kognitiva komponenten av attityder. Den använda PATT-enkätens kategorier som kallas Tråkighet och Intresse mäter tydligt elevernas affektiva komponent medan kategorin som kallas Karriärsträvan mäter den beteendemässiga komponenten. Den affektiva komponenten, Intresse, relaterade till både den kognitiva och den beteendemässiga komponenten. Högt Mitcham Score, eller med andra ord bred uppfattning om vad teknik är, verkar vara en nyckelfaktor för att flickor ska överväga en karriär inom teknik.

Reading the world through virtual exchange: critical interculturality and glocal awareness in English teacher education

Malin Reljanovic Glimäng (2024), Malmö universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Virtual exchange (VE) is a pedagogical approach that connects learners across borders and cultures through online communication technologies. Taking a point of departure in critical social constructivism, this thesis contributes to the VE research field by presenting a collection of studies that explore the intersections of critical interculturality, global citizenship education, and online exchange in English teacher education. The aim is to explore ways in which VE participants navigate online cross-cultural dialogue and intercultural experiences in projects anchored in real-world issues and connected with the United Nations sustainable development goals. Furthermore, the aim is to examine what pedagogical insights pre-service teachers can gain from participating in VE, as a learning-by-doing experience for their future profession as English teachers. This approach, developed in accordance with critical virtual exchange (CVE), involves engaging the participants in inquiry, action, and reflection, where they explore a topic from multiple perspectives, collaborate with peers from different cultural backgrounds, create tangible products that demonstrate their learning, and reflect on their own assumptions, biases, and learning processes. Through action research and analysis of participants' self-reported data and co-created artifacts, this thesis foregrounds the role of critical reflection as interconnected with and generated from the process of collaborative design. The findings show that, through active participation in VEs designed with a focus on global citizenship education, pre-service teachers can gain self-awareness, professional pedagogical insights, and evoke un/relearning of that which is often taken for granted in their own (educational) cultures. While shedding light on the challenges involved in transnational online collaboration, the thesis demonstrates the transformative potential of VE in teacher education, as well as the need for further research and development of this innovative pedagogical approach as a model that pre-service teachers can transfer to school contexts and explore in their own future classrooms. In an increasingly globalized, digitally advanced, and interconnected world, VE can serve as a conduit for glocalizing the curriculum and promoting internationalization at home in teacher education programs.

In whose eyes am I technical?: Exploring the ‘problem’ of the (non)technical girl

Ulrika Sultan (2024), Linköpings universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

I Sverige har flickors ointresse för teknikutbildning och tekniska karriärer varit ett fokusområde under många år, både i allmänhet och inom politiken, och det har påverkat hur ämnet har undervisats i skolorna. Avhandlingen syftar till att kritiskt granska ”problemet” med den teknik(o)intresserade flickan. Detta görs genom fyra olika studier. Den första undersöker hur flickors (ålder 10-17) engagemang och intresse för teknik och teknikutbildning ser ut enligt internationella studier (Studie I). Därefter undersöks flickors (ålder 9-14) aktiviteter, självbild och performativitet i teknikutbildning både inom och utanför skolan (Studie II, III). Studie IV är en didaktisk tillämpning av teori och empiri om genus, teknik och den tekniska flickan från de tre första studierna. Avhandlingen använder ett teoretiskt ramverk baserat på begrepp från teknikfilosofi och genusteori, framförallt de tre genusnivåerna: den symboliska, den strukturella och den individuella. Datainsamlingen omfattar deltagande observationer och fokusgruppintervjuer med flickor som deltagit i teknikundervisning och lägeraktiviteter, och analysen genomförs med tematisk analys och kvalitativ innehållsanalys. Resultaten från studie I bekräftar det generella mönstret av flickors minskade intresse för teknik och efterlyser ett genusperspektiv. Studie II och III belyser däremot den komplexa interaktionen mellan flickors aktiviteter och självbild inom teknikområdet. Trots att flickor i studie II bekräftar rådande könsnormer kring teknik, visar resultaten även på en tvetydighet och motstånd mot stereotyper, särskilt när de arbetar tillsammans och förfogar över sitt teknikarbete. Studie III visar på ambivalens kring ”tjejifiering” av teknik och betonar att flickors intresse för teknik sträcker sig bortom könsbestämda aktiviteter. Studie IV visar på implikationer för teknik- och STEM-utbildning, och pekar på potentiella könsrelaterade fall-gropar och stereotypa svar. Diskussionen bidrar med nya insikter om flickors uppfattning om sig själva som tekniska. Där förespråkas värdet av genusperspektiv i forskning om teknikutbildning för att blotta sådant som hindrar flickor från att omfamna sina tekniska förmågor. Tonvikten ligger dock på att ifrågasätta etablerade ”problem”, utmana könsnormer, främja inkludering och erkänna olika intressen och färdigheter inom teknik.

Individualising processes in adult education: The case of Swedish for immigrants (SFI)

Dimitrios Papadopoulos (2024), Göteborgs universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

Adapting education to individual students is a prominent demand in the context of Swedish for immigrants (SFI). Teachers, schools, and municipal authorities are expected to establish educational frameworks corresponding to the needs of rather diverse student groups. However, such initiatives – defined here as individualising processes – are difficult to implement due to the active engagement in SFI of other societal actors related to labour market and integration policy. Establishing common grounds to address individual students' needs is a challenge for all involved actors, because of their often conflicting agendas. Nevertheless, previous research in the area remains limited and focuses mostly on interactions between teachers and students, without problematising other actors' active involvement. The present thesis examines how individualising processes emerge and unfold in policy and practice of SFI. Cultural-historical activity theory is employed to trace individualising processes in interactions and negotiations between actors responsible for adapting education to individual students' needs. The thesis comprises three studies, addressing individualising processes i) in their historical emergence, informed by previous research, ii) within municipal authorities' organisational frameworks and measures, and iii) through SFI teachers' collective efforts to overcome emerging challenges. Empirical data consist of public policy texts and semi-structured qualitative interviews with seven municipal officers and 18 SFI teachers from various Swedish municipalities. The findings suggest that the emergence of individualising processes in the context of SFI is the result of historically shifting societal challenges reflected in the involved actors' current practices. In trying to adapt education to individual students' needs, municipal authorities are simultaneously engaged in the making of broader objectives, such as in increasing control over – and efficiency within – adult education, or in sustaining social cohesion. The findings also show that efforts to adapt education to individual students' needs elicit tensions, the handling of which leads SFI teachers to either retain their roles as adult educators or to expand their practices over institutional boundaries. By synthesising findings from the three studies, the thesis problematises individualising processes beyond the teacher-student interactions and offers new insights on how efforts to adapt education to individual students' needs have the potential to challenge established practices and offer possibilities for the emergence of creative solutions.

Resultatansvar för likvärdighet. En läroplansteoretisk studie av systematiskt kvalitetsarbete och rektorers sensemaking

Erik Åkesson (2024), Linnéuniversitetet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstract

The aim of this dissertation is to describe and critically analyze ideas about quality management within different arenas of the Swedish education system and how these relate to leadership and the enacted curriculum. The study conceptualizes systematic quality work as a governance tool and a national accountability program created with the aim of solving problems concerning lack of equity and lowered national test scores. Two tensions within the policy program are identified. The first is between external results-oriented forms of control and internal professional trust. The second is between national curriculum goals and local organizational goals. The empirical study consists of a cross-case study of the most different designs of four quality systems enacted by the heads of the school organizations and the principals. The main sources of data are interviews with principals and school leaders and documents and policy artifacts. The data are analyzed from a combined perspective of loosely coupled system, discursive institutionalism and sensemaking. The conclusion of the study is that while systematic quality work represents an attempt by the state to create a more coherent and centralized accountability system, the results point to a decentralized and loosely coupled education system focused on local organizational goals. The contents of the enacted policy solutions show that the ideational content of quality work is highly malleable to localized uses and interpretations, which also raises questions about how equity is to be understood within the policy program. The enacted solutions show great variance concerning how tensions relating to internal and external dimensions of accountability were handled. The reasons for these differences were related to different leadership strategies, varying pressures from the school market and distinct organizational needs. While the enacted accountability systems in all four cases have created results-oriented frameworks for teaching, their impact on the enacted curriculum was clearly mediated in three of the four cases.

Digitala resursers påverkan på delaktighet i lärmiljöer: En studie av högstadieelevers delaktighet

Johanna Öberg (2024), Stockholms universitet

[Läs hela avhandlingen](#)

Abstrakt

I denna avhandling undersöks potentialen som digitala resurser kan ha för att stödja elevers delaktighet i lärmiljöer. Forskningsfrågorna fokuserar på elevperspektivet på delaktighet i formella och informella lärmiljöer, samt vilken roll digitala resurser kan ha i att främja elevdelaktighet i skolans undervisning. Fyra deltagarbaserade studier undersöker elevers samt lärares syn på hur teknikförstärkt lärandet kan gynna de betydande interaktioner som främjar delaktighet i lärandemiljöer. Elever uttrycker brist på digitala resurser som aktivt stödjer deras delaktighet i skolan, jämfört med erfarenheter från deras privatliv. De betonar behovet av ökad användning av digitala resurser när det kommer till informationshantering och interaktioner i lärprocessen. Lärare betonar vikten av att kunna ge aktuell och snabb feedback till eleverna via digitala plattformar. Lärarna uttrycker även behovet av att kunna visualisera elevernas resonemang och av att kunna sammanställa och ha uppdaterade resultat på både individ- och gruppnivå. Både lärarna och eleverna identifierar potentialen hos digitala resurser för att öka elevernas delaktighet, ex. genom att utveckla digitala resurser som kan hantera informationsflöden och tillhandahålla gemensam plattform för interaktion och samarbete. Lärande underlättas och stärks av ett meningsfullt socialt deltagande, vilket behöver relateras till den pågående utvecklingen av lärmiljöer i det snabbt föränderliga digitala landskapet. För att främja elevdelaktighet med stöd av en teknikförstärkt lärmiljö krävs en balans mellan att tillgodose elevernas behov, innehållskrav och lärarnas utmaningar för att bedriva kvalitativ undervisning med digitala resurser som stöd. I avhandlingen presenteras principer kring användning av digitala resurser för att främja elevdelaktighet. Principerna är fokuserar på tillgänglighet, individanpassning till olika lärstilar, och att stärka elevernas gemenskap. Dessa principer, som härrör från lärarnas erfarenheter, tros stödja lärares pedagogiska praktik i målsättningen att öka elevernas delaktighet i lärprocessen. Lärarna ser många användningsområden inom teknikförstärkt lärande för att stötta både elevdelaktighet och elevdeltagande. Däremot utgör skolans digitala resursers låga tillgång och tillförlitlighet ett stort hinder.

A close-up of a human eye, looking slightly to the right. The eye is the central focus, with its iris and pupil clearly visible. Overlaid on the image is a digital network graph consisting of white nodes connected by thin white lines, resembling a neural network or data flow. The background is a gradient of colors, transitioning from a warm reddish-pink at the top to a cool blue at the bottom. There are several large, out-of-focus circular bokeh lights in various colors (red, purple, blue, white) scattered across the image, adding a futuristic and artistic feel.

Artiklar

”Du hör att nu liksom spinner han som en katt” – transformation av ett yrkeskunnande till ett undervisningsinnehåll

Jan Axelsson, Nina Kilbrink & Stig-Börje Asplund

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Denna studie behandlar transformation av yrkeskunnande till ett undervisningsinnehåll. I fokus är hur svetslärare synliggör ljud och hörselintryck i förhållande till lärandeobjektet ’inställningar av strömkällan i svetsmetoden MIG/MAG’, samt hur elevers förståelse kan uppvisas i undervisningen. Det saknas både praktikinära studier och ämnesdidaktisk forskning i det forskningsfält som behandlar yrkesutbildning. Syftet är därför att bidra med kunskap om vad som händer när svetslärare i en learning study systematiskt transformerar yrkesämneskunskap i undervisning av ett lärandeobjekt i svetsmetoden MIG/MAG. Empirin består av dokumenterade lärarlagssamtal och filmade undervisningspass. Resultaten påvisar yrkesämnesdidaktikens komplexitet och däri görs kopplingar till ett yrkeskunnandes transformation till ett undervisningsinnehåll.

Axelsson, J., Kilbrink, N., & Asplund, S.-B. (2023). ”Du hör att nu liksom spinner han som en katt” – transformation av ett yrkeskunnande till ett undervisningsinnehåll. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(1), 29–54. <https://doi.org/10.61998/forskul.v11i1.18433>

Design för kontextualiserad grammatikundervisning

Agnes Strandberg & Stefan Lundström

[Läs den här artikeln](#)

Abstrakt

Den här artikeln utgår från en designbaserad forskningsansats där forskare och lärare i samverkan har skapat och genomfört kontextualiserad grammatikundervisning. I artikeln analyseras vilka förutsättningar som designelementen induktiva arbetssätt, diskussion, visualisering och integrering skapar för att arbeta med gymnasieelevers metalingvistiska förståelse. Materialet består av fokusgruppsamtal med lärarna, elevenkäter och observationsanteckningar av forskaren. Den kvalitativa innehållsanalysen visar att den öppna ingång som de induktiva gruppövningarna innebar, skapade goda förutsättningar för att tala om språkets form och funktion, men också att den utmanade lärarens roll som kunskapsförmedlare. Användningen av färgkoder i undervisningen visade sig även fungera som ett gemensamt språk när elever är i färd med att utveckla metalingvistisk förståelse. Grammatikens integrering till andra innehållsmoment i svenskundervisningen skapade slutligen ett helhetsperspektiv på språket och därmed svenskämnet.

Strandberg, A., & Lundström, S. (2023). Design för kontextualiserad grammatikundervisning. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(2), 53–77. <https://doi.org/10.61998/forskul.v11i2.18409>

Förberedelse för gymnasiearbetet – skrivande och skrivstöd i olika gymnasieprogram

Jenny Magnusson, Annie Olsson & Ewa Mölleryd

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Sedan 2011 skriver eleverna i högskoleförberedande gymnasieprogram ett vetenskapligt präglat gymnasiearbete. Många elever upplever dock att detta arbete är svårt att skriva. Syftet i denna artikel är att undersöka vilka förutsättningar elever får för detta vetenskapliga arbete, mer specifikt hur elever förbereds för gymnasiearbetet genom skrivuppgifter under utbildningen. Forskningsfrågorna rör hur lärarna kategoriserar det skrivande eleverna kommer i kontakt med i gymnasiekursernas skrivuppgifter, vilket annat stöd eleverna får genom skrivuppgifterna och hur detta stöd förhåller sig till gymnasiearbetets krav. I undersökningen ingick tre gymnasieklasser som följdes från årskurs 1 till årskurs 3. Teoretiskt utgår vi från ett academic literacies-perspektiv där hela undervisningskontexten är betydelsefull i relation till skrivandet. Empirin består av skrivuppgifter som har publicerats på skolornas studiewebbar. I analysen används begreppen stötningsverktyg, genre och skrivhandlingar. Resultaten visar variation i uppgifter och stöd mellan olika gymnasieprogram och ämnen, men visar samtidigt på bristande systematik och samsyn i hur skrivuppgifter utformas och beskrivs, och vilket stöd som ges.

Magnusson, J., Olsson, A., & Mölleryd, E. (2023). Förberedelse för gymnasiearbetet – skrivande och skrivstöd i olika gymnasieprogram. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(2), 78–108.
<https://doi.org/10.61998/forskul.v11i2.18412>

Socialt rättvis och inkluderande undervisning i idrott och hälsa

Lena Larsson, Susanne Linnér, Katarina Schenker & Göran Gerdin

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Syftet med den studie som ligger till grund för artikeln var att öka förståelsen för hur lärare i idrott och hälsa kan bedriva en inkluderande undervisning som kännetecknas av social rättvisa och där alla elever har möjlighet att delta och lyckas. Studien genomfördes inom ramen för ett internationellt samarbetsprojekt som undersökte hur lärare i idrott och hälsa hanterar frågor om inkludering, jämlikhet och social rättvisa i undervisningen. I denna artikel redovisas resultat från observationer av undervisning i idrott och hälsa i årskurs 7 till 9 i Sverige med tillhörande intervjuer av fem lärare i ämnet. Resultaten visar att lärarna använde sig av flera olika strategier kopplat till tre huvudteman: (1) skapa goda relationer med och mellan elever, (2) anpassningar för att utjämna ojämlikheter och (3) stötta de som behöver. Trots de goda exempel som lyfts i denna artikel, behöver undervisningspraktiker vidareutvecklas som inte bara hanterar utan även kan utmana och förändra rådande normer och värderingar i ämnet.

Larsson, L., Linnér, S., Schenker, K., & Gerdin, G. (2023). Socialt rättvis och inkluderande undervisning i idrott och hälsa. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(2), 109–134.
<https://doi.org/10.61998/forskul.v11i2.18418>

Att se med egna ögon – kritisk litteracitet på svenska för invandrare, sfi

Tímea Bergsten Provaznik & Åsa Wedin

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

I denna artikel undersöks möjligheter och utmaningar vad gäller att utveckla kritisk litteracitet för vuxna som deltar i sfi, studieväg 1. Artikeln bygger på intervjuer av fyra sfi-lärare och observationer av deras undervisning, inom ramen för ett aktionsforskningsprojekt där fokus var på kritisk litteracitet. Luke och Freebodys skriftspråkliga praktiker och Janks ramverk för dimensioner av kritisk litteracitet användes för analys. Studien visar både på möjligheter och utmaningar. Även om de fyra olika praktikerna pågick samtidigt är det tydligt att den kritiska uppfattas som mer utmanande för lärarna. Samtidigt framträdde en spänning mellan skolans demokratiuppdrag och lärarnas beredvillighet att låta elever ha direkt inflytande över exempelvis vilka frågor som väljs ut för kritisk analys. Ur ett maktperspektiv befinner sig eleverna på studieväg 1 i ett läge av underordning, såväl vad gäller möjligheter att utöva sina medborgerliga rättigheter som möjligheter att påverka rådande diskurser. Vi konstaterar att lärarnas villighet att inkludera kontroversiella frågor även behöver balanseras mot aspekter som klassrumsklimat och skydd av enskilda elevers välbefinnande.

Bergsten Provaznik, T., & Wedin, Åsa. (2023). Att se med egna ögon – kritisk litteracitet på svenska för invandrare, sfi. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(2), 30–52.
<https://doi.org/10.61998/forskul.v11i2.18406>

Att närma sig Mellanöstern genom fiktionsläsning – gymnasieelever läser Yasmina Khadras *Sirenerna i Bagdad*

Karl Ågerup

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

I syfte att öka kunskaperna om hur litterära texter kan användas för att nå läroplansmål relaterade till globalt medborgarskap och interkulturell förståelse gjordes en läsarundersökning kring nittiotvå gymnasieelevers läsning av Yasmina Khadras roman *Sirenerna i Bagdad*. Tidigare receptionsstudier med vuxna läsare har antytt att romanen förmedlar värdefulla kunskaper om Mellanöstern på ett underhållande sätt. Läsarundersökningen syftade också till metodutveckling. Enkätsvaren visar att eleverna identifierade sig med huvudpersonen och upplevde ökad förståelse för situationen i Irak och för terrorismens drivkrafter. Önskade effekter som våldsbenägenhet var inte signifikanta. Hypotesen att fiktiva berättelser av det studerade slaget är lämpliga att använda på svenska gymnasieskolor bekräftades tentativt, men mer praktisknära forskning behövs för att dra generella slutsatser. Den genomförda undersökningen har bidragit till att utveckla metoder för ett sådant arbete.

Ågerup, K. (2023). Att närma sig Mellanöstern genom fiktionsläsning – gymnasieelever läser Yasmina Khadras *Sirenerna i Bagdad*. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(2), 6–29.
<https://doi.org/10.61998/forskul.v11i2.18400>

Textuniversumkompetens hos yngre elever

Björn Kindenberg, Anna-Maija Norberg, Anna Rosenberg & Janina Skeppström

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Ungas erfarenheter av fiktion präglas alltmer av transmediering, i betydelsen att litterära element från det traditionella medieformatet, tryckt text, omskapas i andra medieformat (spel, filmer o.s.v.). Detta fenomen har i forskning begreppsliggjorts som textuniversum. I denna artikel diskuteras vilka typer av kompetenser som kan förknippas med textuniversumbaserad undervisning om skönlitteratur. Fyra dimensioner av kompetens ses som viktiga för textuniversumbaserad undervisning. Diskussionen utgår dels från tidigare forskning, dels från empiriska belegg hämtade från ett pågående forskningsprojekt i vilket nya former av läsning i skolan undersöks. Avslutningsvis i artikeln presenteras en didaktisk modell avsedd att hjälpa lärare i utformning av denna typ av undervisning.

Kindenberg, B., Norberg, A.-M., Rosenberg, A., & Skeppström, J. (2024). Textuniversumkompetens hos yngre elever. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 12(1), 7–26. <https://doi.org/10.61998/forskul.v12i1.19336>

Idrott och hälsa – ett rum för bildning

Nina Modell

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Det pågår en diskussion om vilka kunskaper som elever ska utveckla i idrott och hälsa. Ämnet har setts som ett aktivitetsämne, men sedan reformen 1994 förväntas ämnet i större utsträckning bidra till elevers kunskapsutveckling. Tidigare forskning tyder på att kunskapsobjektet förblir oklart och att det saknas kunskap om vad lärandet ska bestå av. I denna studie undersöks dels vad eleverna uppfattar att de lär sig, dels vilka kunskaper som bedöms i idrott och hälsa. Deltagare var elever från två klasser i årskurs 2 på en gymnasieskola. Empirin samlades in genom observationer, intervjuer och samtal. Analysen utgick från en icke-affirmativ teori, med fokus på både ämnesspecifika och generiska kunskaper. Resultaten visar att eleverna ansåg att de lärde sig generiska och ämnesspecifika kunskaper, även om betygen huvudsakligen baserades på det ämnesspecifika. Trots det ansåg eleverna att undervisningen gav möjligheter för lärande av generiska kunskaper så som social, emotionell och värderingskunskap.

Elofsson, J., Runesson Kempe, U., Ekdahl, A.-L., & Björklund, C. (2024). Kartläggning av förskoleklassens matematikundervisning om tal – kvalitativa skillnader och lärandemöjligheter. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 12(1), 47–68. <https://doi.org/10.61998/forskul.v12i1.22918>

Utforskande samtal mellan lärare och forskare om uppkopplade klassrum

Marie Nilsberth, Christina Olin-Scheller, Eva Tarander & Annelie K Johansson

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Den här artikeln sätter fokus på samtal mellan lärare och forskare om utmaningar kopplade till undervisningens digitalisering på en skola som har satsat på införandet av digital teknologi i alla ämnen. Syftet är att belysa transformationsprocesser i olika skolämnen i digitaliserade och uppkopplade klassrum, genom att analysera hur lärande om dessa frågor tar form i samtalen mellan deltagarna. Åtta fokusgruppsamtal genomfördes under fyra läsår och har analyserats med samtalsanalys för att synliggöra fysiska, semantiska och sociala dimensioner av de lärande rum som formas. Resultaten visar att samtalsarrangemanget kan stödja lärandeprocesser både under och mellan samtalen, och kan överbrygga brott i kontinuiteten som kan relateras till organisatoriska förändringar på skolan. Vidare visar analysen att grupp sammansättningen med lärare från olika ämnen inte främst gynnade fördjupning av ämnesdidaktiska aspekter av undervisningens digitalisering utan framför allt gynnade fördjupning när det gäller ämnesövergripande frågor.

Nilsberth, M., Olin-Scheller, C., Tarander, E., & Johansson, A. K. (2023). Utforskande samtal mellan lärare och forskare om uppkopplade klassrum. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(1), 81–106.
<https://doi.org/10.61998/forskul.v11i1.18442>

Om att utveckla geografiskt tänkande i skolansgeografiundervisning

Gabriel Bladh & Sofie Nilsson

[Läs hela artikeln](#)

Abstrakt

Den här artikeln tar ett geografididaktiskt perspektiv på geografisk kunskap och hur geografiskt kunnande kan utvecklas i geografiundervisningen i grundskolan. I den geografididaktiska forskningen har det poängterats hur geografiska perspektiv med fokus på världen (relationer i rummet till exempel från lokalt till globalt) och jorden (relationer mellan natur och samhälle) kan kopplas till olika former av att tänka geografiskt. Geografididaktiken försöker också beskriva vilket geografiskt kunnande som elever kan få tillgång till när de utvecklar ett geografiskt tänkande. I det här sammanhanget blir det tydligt att olika kunskapsformer behöver integreras i en undervisning för att utveckla förmågan att tillämpa geografiskt tänkande. Vårt syfte med den här artikeln är tudelat. Vi vill dels lyfta fram centrala delar i den internationella geografididaktiska teoretiska diskussionen men också genom tre konkreta geografididaktiska exempel visa vägar att utveckla det geografiska språket, där lärare och forskare tillsammans utformar en undervisning som fokuserar geografiskt tänkande.

Bladh, G., & Nilsson, S. (2023). Om att utveckla geografiskt tänkande i skolans geografiundervisning. *Forskning Om Undervisning Och lärande*, 11(1), 8–28. <https://doi.org/10.61998/forskul.v11i1.18427>